

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ṿa-yiḳra

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 595 [1834 oder 1835]

גי עירזת

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8888

עֲלֶיהָ וְטָהַרְהָ מִמֶּקֶר דְּמִיָּה זֹאת
 תּוֹרַת הַיְלֻדָּת לְזָכֹר אוֹ לְנִקְבָּה:
 (ח) וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ דֵּי שָׁה
 וְלִקְחָהּ שְׁתֵּי-תָרִים אוֹ שְׁנַי בְּנֵי
 יוֹנָה אֶחָד לְעֵלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת
 וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהַרְהָ: פ
 יג (ה) וַיִּדְבַּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-
 אַהֲרֹן לֵאמֹר: (ג) אָדָם כִּי-יְהִיֶּה

אונד זיא פֿערזעהנען, אונד
 צלסדאן זיא פֿאן איהרעם
 בלוט־פֿלוסע ריין זיין; ריעועס
 אויט דאז געזעמץ פֿיר איינע
 געבעהרערין, ווען זיא איין
 מענגליכעס אָדער ווייבליכעס
 קינד צור וועלט ברענגט.
 (ח) האט זיא זא פֿיל פֿערמעגען
 ניכט, אַלס צו איינעם לאַממע
 הינרייכט, זא זאָלל זיא צווייא
 טורטעלטייכען, אָדער צווייא
 יונגע טויבען, איינע צום גאַנצן
 צען אַפֿפֿער, אונד דיא אַנדערע
 רע צים זינדענאָפֿפֿער געהן

בעור

מען, דער פֿריעסטער זיא פֿערזעהנען אונד זיא ריין זיין.

יג (ה) דער עוויגע שפראך צו משה אונד אהרן, וויא פֿאָלגעט: (ג) ווען זיך אן דער הויט איינעם

תרגום אונקלוס

ר ש י

ויכֹּפֶר עָלָהּ וְחִדְּבֵי מִסּוּאֵבֶת דְּמָהָא דָּא
 אוֹרִיתָא דִּילְדָתָא לְדָבָר אוֹ לְנִקְבָּא: (ח) וְאִם
 לֹא תִשְׁפֹּחַ יָדָהּ כְּמִיסַת אִמְרָא וְרַתְּסַב תְּרִין
 שְׁפָנִינִין אוֹ תְרִין בְּנֵי יוֹנָה חַד לְעֵלְתָא
 וְחַד לְחַטָּאתָא וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ כִּהְנָא וְחִדְּבֵי:

שהיא בא לכפר בו הטהרה תלוי: וטהרה.
 מכלל שעד כאן קרויה טמאה: (ח) אחד
 לעולה ואחד לחטאת. לא הקדמה הכתוב
 אלא למקראה אבל להקדמה טמאה קודם
 לעולה כך שנינו בזבחים בפרק כל המזבחים:
 טמאה

יג (ה) ומליל יי עם משה ועם אהרן למימר: (ג) אינש ארי יהי במשך
 בסריח

ב א ו ר

וממה שנאמר שם תבניתו: וטהרה, על ידי הכפרה הזאת תטהר ממקור דמיה, ליגע נקדש
 ולכנס למקדש: (ח) ואם לא תמצא ידה, פראתיו בפרשת עולה ויורד: אחד לעלה, אעפ"י
 שעולה נכתב ראשון, טמאה קודמת להקדמה, והיא העיקר: וטהרה, ממקור דמיה כמבואר
 למעלה:

יג (א) אל משה ואל אהרן לאמר, למשה שיאמר לאהרן, ולפי שטמאת הנגעים וטהרתן
 תלוייה בכהני', הוסיף ואל אהרן: (ב) אדם, פי' ראש"ע ז"ל שלא אמר איש איש מניית
 ישראל להכניס הגרים, וכן אדם בני יקריב מכס (פרכה א' ב'), ואין הדברים דומים, שנקרבות
 דרשו רבותינו כן לרבותו לסמיכה, אבל לנגעים אין טורף לרבותו שכבר נאמר תורה אחת
 יהיה לכם ולגרי, וכבר כתבנו טעם זכרון שם אדם בשתי מקומות הללו בתחלת פרשת ויקרא:
 אדם כי יהיה בעור בשרו, כתב ראש"ע ז"ל כל פראיות נגעי אדם ונגעי בגדים ונגעי בתים
 ומכאן תיבן וחשבון הסגרים ושערות לבנות ושער שזור וזהו כי לנו אחר פשוטו של מקרא
 כלום, ולא על נקיות דרך ארץ של בני אדם, אלא המדרש של חכמים וחקותיהם וקבלותיה'
 מפי החכמים הראשונים הוא העיקר, ודבריו אמונה, ואם כל זאת ראוי לנו לפרש פשט
 המקרא

בְּעוֹר־בְּשָׂרוֹ שֶׂאֵת אֹר־סִפְּהָתָא

נעם כענשען איינע ערהאבענדיג
שיינענדע, אדער אנגעלויפֿענע
שטעללע אדער איין פֿלעקען

בהרת

ד ש י י

תרגום אונקלוס

יג (ב) שאת או ספחת ונוי. שמות
נגעים הן ולכנות זו מזו:

במשך

בהרת

ב א ו ר

המקרא ולישר הכתובים בדרך קבלת חכמים: בעור בשרו, נראה בעור, לא בנאר שאין
עליו עור, שאם לקה בגופו והיפשו העור, אין באתו המקום דיני נגעים, וכמו שכתב רמב"ם
ז"ל (הלכות טומאת זרעת פ"ה הלכה ג'), ורשב"ם ז"ל פי' לפי שלפניו אמר כי יהיה בו נגע
בראש או בזקן, הולך כאן לומר בעור בשרו, וזה דחוק, כי הנגע שבנאר הראש או הזקן גם
הוא בעור הנאר, כי מלת נאר על הגוף כלו, [פ"ה, אעפ"כ יש הבדל בין מקום הנאר
למקום הנאר, כי אין בראש ובזקן נאר, כי אם עור לבד ולא יקרא עור ונאר, כי אם
במקום שיש נאר בין עור ועלם °]: שאח או ספחת או בהרת, שמות נגעים הן ולכנות זו
זו, מפיו רא"י ז"ל, ונגעים שנינו מראות נגעים שנים שהן ארבעה, בהרת עזה בשלג, שניה
לה כסיד ההיכל, והשאת נקרום בינה, שניה לה כנמר לבן, דברי ר' מאיר, וחכמים אומרים
השאת כנמר לבן, שניה לה נקרום בינה, ושאת ובהרת מפורשים בפתח, והתולדות למדו
ממלת ספחת, שהיא לשון טפלה, כמו ספזני נא אל חזת הכהנות, ואמרו חכמים הטיל
הכתוב ספחת בין שאת לבהרת לומר כשם שיש תולדה לשאת כך יש תולדה לבהרת, עזה
שבכלן לבן בשלג, ודיחה שבכלן קרום בינה, ואין מחלוקת בזה, אבל המחלוקת על נמר לבן
וקרום בינה מי האב ומי התולדה, ועוד נדבר בזה (פסוק ד'), ובפשוט הכתוב אין הבדל בין
שתי הדעות, כי האבות והתולדות דין אחד להן, וכלן מטרפות זו לזו, אפילו חלי גרים עו
כאלו וחלי גרים נקרום בינה מטרפין, וכבר שאלו בגמרא למה זכר ארבע מראות ואמרו
מקרום בינה ולאעלה טמא ומטרפין זו עם זו, והשיבו כדי שיהיה בקי בהן ובשמותיהן:
שאת, פראו רבותינו לשון גובה כמו ועל הגבעות הנשאות, במראה הכל גובה מן השמה,
ויתנאר לפנינו (פסוק ד'), ורש"י ז"ל שפי' בכתוב הסמוך כל מראה לבן עמוק הוא כמראה
חמה עמוקה מן הכלל, ולפי אגם השאת לבנה, לריך לומר לדעתו שלשון גובה שאמרו חכמים
אינה נגד העור אלא לר' מאיר שאמר שאת נקרום בינה הי' גבוהה במראיתה משלשה נגעים
האזרים, ולחכמים שאמרו כנמר לבן היא גבוהה נגד בהרת, וזהו דעת רשב"ם ז"ל שאמר
שאת לשון גובה, שאינה לבנה כל כך כבהרת, אבל הבהרת לבנה היא, כדכתיב בהיר הוא
בשחקים, ונראית עמוקה יותר, כמראה חמה עמוקה מן הכלל, ולפניו ידובר על זה, אבל
ראש"י ז"ל שפי' שאת כמו ארפה, וכן והמשאת המלה (אופטים ב' מ'), וישאם דוד (שמואל
ב' ה' כ"א), ויתכן שנקרא כן שהאש תולדתה להנשא לשעלה, אינו נכון כמו שיתנאר (פסוק
ג'). ספחת, נבר פראו שאמרו חכמים שהיא לשון טפלה, לתת תולדה לשאת הנאמר לפניה,
שהיא מראה קרום בינה, ותולדה לבהרת שנאמר לאחריה, והיא מראה סיד ההיכל, ודבריהם
הם פשוט הכתוב, כי ארש ספס הוא לשון טפל נגד העיקר, ויורה גם ההתכרות, כמו ונספחו
על בית יעקב, שמרבים נפשות על בית יעקב, אבל הם טפלים להם ופחותים מהם, וכן
ספחני

ה מ ע מ ר

יג (ב) שאח, כתב הרב המתרגם: ואונקלוס שתרגם עמקא לא ידעתי בוורתו ע"כ, דע כי
אונקלוס סובר בדעת הרמב"ם כפ"ח מהלכות טומאת זרעת, שכל הנוגעים אינם מטמאין
עד שיהיה מראה נגע עמוק מעור הנאר, וכן כתב גם הרב בעל כ"מ וז"ל: וכן נראה דעת
אונקלוס שתרגם עמקא ע"כ, ואף שאמר זה אחר השגת הראש"י ד, הנה נראה לעין שזש על דעת
הרמב"ם. ויראה לי שאונקלוס ביאר שאת בדעת הראש"י, שהוא מצנין ארפה, כלומר שנראה
עמוק כאילו נתלבן מאוס האש, והנה גם סיד ההיכל הוא אך לבן מארפת האש. או ספחת,
כתב

בהרת והיה בעור-בשרו לנגע

צייגען ווירד, אונד עם קענען
מע צן דער הויט צום שארען
רעם

צרעה

תרגום אונקלוס

במשך בהרת. למכתש הגירו ויתחיל לוח. בהרת. חנרנורות טיי"א בלע"ז וכן בהיר
הוא אהרן

ב א ו ר

ספחני נא אל אחת הבהרות, ירוב מספרם אבל יהיה טפל להם ופחות מהם, וכן מראות נגעים
זניה חנות ועקרים וכן שאת ובהרת, שאת עז במינו בלובן שאינו מזהיר, והוא מראה למח
לכן נקי, וכן יומו, ויש שאת פחות ממנו שהוא מראה קרום בינה, וכן בהרת עז במינו בלובן
המזהיר, והוא מראה השלג, ויש בהרת פחותה ממנה שהוא מראה סיד ההיכל, ולפי שהתורה
נחנה בנגעים שלשה סימני טומאה עזר לכן, ופסיון, ומחיה, ומדרך הבהרת בשלג להפוך
עזר ללבן, ומדרך השאת כבאר להוליד מחיה, אבל תולדותיהן פעמים לא יביאו סימני טומאה
הללו, אבל יולידו הפסיון שתפסה הנגיף אחר שצעת ימי הסגר, על כן קראה תורה ספחת
לנגע הפסיון המטמא והן תולדותיהן של שאת ובהרת ועליה נאמר בענין והנה פאתה המספחת
בעור (פסוק ח'), וא"כ מלת ספחת יורה על התולדות הטפלות ועל פסיון נגע, והוא דרך
נאות להבין פשוטי המקראות ולהבין דברי חכמים, ועוד יתבאר דברים אלו בפי' הפרשה.
ורא"ב ע"ז"ל פי' ג"כ שהוא מגזרת ספחני נא, ונספחו על בית יעקב, חלי שיתקבר אל מקום
אחד, ואינו נכון בעיני כי שאת ובהרת גם הן חליים חוברו אל מקום אחד: בהרת, כנר
אמרנו בשם חכמים שהיא עזה בשלג, ואומר אני שאין זה פי' מלת בהרת כמו שחזק רש"ם
ז"ל ואמר שהוא לשון זריחת אור כמו בהיר הוא בשחקים, שהרי כתוב על הנהק שהוא למטה
מד' מראות נגעים בהרות כהות לנגות (פסוק ל"ט), גם רבותינו לא אמרו כן, שהרי שנו
בת"כ יכול בשם שהיא שלישי לכתוב כך תהא שלישי למראות, ת"ל ואם בהרת לבנה היא, היא
לבנה ואין למעלה הימנה, וכמה תהא לבנוניתה בשלג, שנאמ' והנה מרים מזרעת בשלג,
ואם מלת בהרת תורה על זריחת לובן בשלג, איך יעלה על דעתנו שהיא שלישי למראות,
ועוד שאת הוא לשון גבוה נגד בהרת, אבל אין בהרת אלא לשון כתם איו מראה שתהיה, ולכן
פי' בסמוך ואם בהרת לבנה היא (פסוק ד'), להבליט שאור ירוק ואדום, וכן דעת רש"י ז"ל,
כי פי' בהרת חנרנורות טיי"א בלע"ז (והוא טא"ע, ובל"א פלעקקען), וכן בהיר הוא
בשחקים, וזה נכון שאין בהיר לשון אור, אלא לשון כתם שהעניים עושים כדמות כתם ומכסים
אור השמש, וסוף המקרא יוכיח ורות עברה ותטהרם, כי הרוח מעביר את הע"גים ומטהר
את השחקים מכל כתם, והאמת כמו שאמרו חכמים אין שאת אלא גבוהה, שהוא מראה לובן
שאינו מזהיר בעין, וכמ"ל (פסוק ד'), ובהרת עזה בלובן יותר מבלם כמו שלמדנו מן בהרת
לבנה היא, שאין לבנה למעלה הימנה, על כן אמרו שהיא עזה בשלג, ועוד אפשר בעו"ה.
[ח"ה, שאת מתורגם (ערהחכענטיינענדע טטענזע), כמו שארז"ל, שהוא לשון גובה, ואונקלוס
שתרגמו עמק לא ידעתי כוונתו, ומלת ספחת יתכן לשטות הכתוב שענינה הקבץ והאסיפה
אל מקום אחד, ומתורגם (חנגעוויפען), ובהרת מתורגם (פלעקקען), כמו שכתוב רש"י ז"ל]:
והיה בעור בשרו לנגע צרעה, לפי השטע גראה בעיני, כי לרעת שם חלי ידוע בנזף,

ה מ ע ר

כתב הרד"ק בשרשיו: ספחת ומספחת היא החזוית הנאספת והנקבלת יחד, וא"כ היא מקוברת
מאזעבעות קטנות יחדיו, ואין כן השאת והבהרת כי הנה רק נגע אחד, וסרה בזה השגת הרב
המבאר מעלה הרא"ב ע. או בהרת, לדעתי לדין דברי הרש"ם שענינו לובן ונוגה כמ"ל הרד"ק
בשרשיו וכן דעת הרלב"ג בחיוב, שפירש בהיר הוא בשחקים מזהיר ומזהיק וכן הוראתם בארמית
וערבית (עין בשאר המ"ן להחכם געוענימו). ומה שהקשה הרב השבאר שהרי גבי בהק אמר ג"כ
בהרות והוא למטה מד' מראות הנגעים, הנה שם פירש הכתוב וביאר בהרות כהות, וא"כ מלת
בהרות תורה אך על הלבן והנוגה (כי גם הנהק יש לו נוגה מה ככל דבר לבן וכמו שפי' הרד"ק
בשרש בהק) בין שהוא עז בשלג ובין שהוא למטה מקרום בינה, ולזה הוכרחו חז"ל ללמוד שבהרת
הנאמרה נאן היא עזה בשלג. ומה שהקשה עוד והלא שאת הוא לשון גבוה נגד בהרת, לא זכיתי
להבין

צִרְעַת וְהוּבָא אֶל-אֶהָרֹן הַכֹּהֵן
אוֹ אֶל-אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים:
(ג) וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנִּגַּע בְּעוֹר-

דעם אויסצאטצעס ווערדען, זאָלל מאַן איהן צום פריעי-
סטער אהרן אָדער צו איינעם
פֿאַן דען פריעסטערן זיינען
זעהנען ברינגען. (ג) ווען נון
דער פריעסטער דען שאַדען
צן דער הויט בעזיהעט, אונד
ר ש י י

הבשר

תרגום אונקלוס

אֶהָרֹן בִּהְנָא אוֹ לְוֹת חַד מִבְּנוֹהֵי בִּהְנָא:
(ג) וְיַחְזִי בִּהְנָא יַח מִכְתָּשָׂא בְּמִשְׁךְ בְּסַרְא
ושערא

הוא בשזקים (איוב ל"ז): אל אהרן וגו'.
גזרת הכתוב היא שאין טומאת נגעים
וטהרתן אלא על פי כהן:
(ג) הסך

ב א ו ר

אינו כמו השחין, אלא החלי הזה מדרכו להראות חולה בעור, על ידי אחת ממראות
הלבון, והמראה הללו הם נגע הזרע ומטמאין בהיות כהן סימני טומאה שער לבן או מחי' או פשיון,
והנגעים הללו והוגי' בתולדות, ואינן כנגעי בגדים ובתים שהן חוץ ממנהגו של עולם, אלא
כזו טומאת קרי וזיבה וזרה הנהוגי' בתולדות ומטמאין, כן טומאת זרע עור כזו בישראל
גזרת הכתוב שיטא, ולפי שלפעמים חלי הזרע שנגוף לא יוליד נגע בעור הבשר, אמר והיה
בעור כזו לנגע זרע, אבל רש"ס ז"ל פי' שיהיה מקום הנגע כזו לבן, כדכתיב מזרעת
כזו כד יקרא הנגע כזהו לבן, ולא ידעתי מה בא ללמדנו, ומפורש בפרשה שמראות נגעים
לבנים הם, ופי' על דעתי נגע שם כולל לכל מדוה הנא מסנה שחן לגוף, מלאשן נגיעה,
ומין נגע יקרא נגע זרע, והוא אס יהיה טמא, ושעור הכתוב כך הוא, אדם כי יראה בעור
כזו מקום גבוה, או מקום נכרך, או מקום מלווין בבתם, ואשר שיהי' או ישוב להיות
נגע הזרע שהוא טמא, או יביאוו אל הכהן: והובא, מבנין שלא נזכר שם פועלו, ואפילו
הזרע חכם ומורה ויודע שהוא טמא מוחלט, יכריחוהו לבוא אל הכהן, לפי שטומאת נגעים
וטהרתן כריבין להיות על פי כהן, וראש"ע ז"ל פי' ברובו ושלא ברובו, כי הרואה בו אחד
מסימנים אלו יכריחוהו שיבא, ועוד אשרש (פרשה י"ד ד'): או אל אחד מבניו הכהנים,
לכהן המשיח או לאחד הכהנים ההדיוטים: מבניו, כל שהן בניו אפילו בעלג מומין: הכהנים,
יבאו חללים, עוד קבלו רבותיו ז"ל שכל חכם מישראל רואה את הנגעים, ודן לטומאה
ולטהרה, אלא שאומר לכהן עם הארץ אמור טמא והוא אומר טמא, אמור טהור והוא אומר
טהור, וגזרת הכתוב הוא, שאין טומאה וטהרה אלא מפי כהן: (ג) וראה הכהן את הנגע
בעור הבשר, אין לו לכהן לבקר על חלי הזרע שנגוף, אלא לראות ולהתבונן על הנגע
שהולידה

ה מ ע ר

להבין דבריו, כי מה הפרש יש בזה בין פירוש רש"י לרש"ס, הלא לכלם בהרת עזה כשנג, ומה
לנו בזה אם הוא במוכן מלת בהרת או לא? וא"כ אין ספק שאחת דיהה ממה, ולכן היא גבוה.
ובדברי הרש"ס שלשני נפל טעות שכתב ח"ל: אחת לשון גובה שאינה לבנה כ"כ בהרת, ובהרת
לבנה היא כדכתיב בהיר הוא בשזקים ונראית עמוקה יותר מב הרת כמראה התמה עמוקה
מן הכל ע"כ, ול"ל ונראית עמוקה יותר משאת, והבין. בהרת, פירש"י חכרבורות טי"א נלע"ו
ע"כ, בדפוס ישן כתוב טק"א וכן בירמי' (י"ג כ"ג) ד"ה חכרבורות יו ותרגומו כל"א במנוח
בנאור. (ד"ה) • (ג) ושער, כתב הרב המכאז: ואם גם אחת סימן טומאה היה לו לומר ושערה
בנגע, כי שערה יאמר על שוט אחד וכו' ע"כ, הנה נודאי אין כוונתו כי שערה לא יאמר על
הקבוצ, שהרי מצינו תסמר שערת בזרי (איוב ד' ט"ו) וכן בשמואל א' (י"ד מ"ה) ועוד כמותם,
אבל לדעתו שערה יאמר גם על אחד, שכן בא קולע אל השערה (אופטים כ' ט"ז) אבל שער כזו
הוא חמיד על הקבוצ; אולם היה לו להרב ז"ל להרגיש, כי בפסוק הנא נאשר ושערה, והוא ע"פ
המקורה רפה וגם בזה הנגינה על הה"א, וא"כ היא לנקבה וכן תרגם אונקלוס והרב המתרגם
ל"א

וְשַׁעַר בְּנֵגַע הַפֶּה וְלִבָּן
וּמִרְאֵה הַנֶּגַע עִמָּק מַעוֹר בְּשָׂרוֹ
נֶגַע צִרְעָת הוּא וְרֵאָהוּ הַיֵּהוּן
וְטִמָּא אֹתוֹ: (ד) וְאִם בִּהְרַת לְבָנָה

שפיענדעט, דאס דאז האאר אס
שאדען ווייס געווארדען, אונד
דער שאדען טיעפער צו זיין
שייננדיג, אלס דיא איבריגע הויט,
זא איזט עם דער שאדען דעם
אויסצאטצעס, זא באלד דער
פריעסטער דיעזעס זיהט, זאלל

ער איהן פֿיר אונריין ערקלעהרען. (ד) איזט עם אבער איין ווייסער פֿלעקען אין דער הויט,

דער

תרגום אונקלוס

ר ש י

וְשַׁעַרָא בְּמִכְתָּשָׁא אֲתָהֶפִּיק לְמַחֹר וּמַחֹזֵי
מִכְתָּשָׁא עִמִּיק מִמְשָׁךְ בְּסַרְיָה מִכְתָּשָׁ
סְגִירוּחָא הוּא וַיְחִזְיֵנִיה בְּהֵנָא וַיִּסְאַב יַחִיָּה:
(ד) וְאִם בִּהְרָא חִיּוּרָא הוּא בְּמִשְׁךְ בְּסַרְיָה
ועמיק

(ג) הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן
בתוך הנגע ומעוט שער שנים: עמוק
מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא
כמראה חמה עמוקה מן הכלל: וטמא איתו.
יאמר לו טמא אתה ששער לבן שיצא מן מאס
הוא גזירת הכתוב:

(ד) ועמוק

ב א ו ר

שהולידה בעור הנשר, אם יש בו סימני טומאה אם לא: ושער, אמרו רבותינו מיעוט שער
שנים, כי מלת שער על השערות כלם, [בל"א דחזי החזר]°, כמו באלרת שער (בראשית
כ"ה כ"ד), ואם גם אחת סימן טומאה, היה לו לומר ושערה בנגע, [כי שערה יאמר על חוט
אחד, בל"א (חזין החזר) °], וסרה קושית רא"מ ז"ל: בנגע, העומדים בחיובו לא אוחזי שמונה
לו ואוכבים בחיובו, ולריך שיהא עיקרן בנגע לבן, ואף על פי שראשן משחיר טמא, והלבנונית
כל שהיא: בנגע הפך לבן, הנגע הפך השער לבן, אבל קדמה שער לבן לנגע אינו סימן
טומאה, שאם תאמר קדמה שער לבן לבהרת מטמא, היה לו לומר ושער הפך לבן בנגע,
וכן שנינו בנגעים, ובהרת כהנים: הפך, פי' ראב"ע ז"ל טעמו נהפך ללבן, ולדעתי
כמו והיא הפכה שער לבן (לקמן פסוק י'), שהשאת הכתוב, וכן כאן שב על הנגע,
שהפך הנגע השער השחור ללבן: לבן, לא אדום ולא שחור ולא ירוק, ואפילו לטוב אינו סימן
טומאה בנגע עור בשר, וכן אמרו בת"כ: ומראה הנגע עמוק מעור בשרו, למראה עין הרוחה
נראה כאלו הנגע עמוק מן העור, אבל במשזש הם על שטח אחד, וכן אמרו בת"כ מראה
הנגע עמוק, ואין משזש עמוק, וראב"ע ז"ל שפי' יותר יש בעמקו מעומק העור, ואינו כמו
שכל, אינו כוכן, שא"כ יאמר והנגע עמוק מעור בשרו, אבל מראה הנגע פרושו בדברי רבותינו
שנראה כן לעין הרוחה, כמראה החמה שנראה עמוקה מן הכלל, ועוד אפשר: נגע צרעת הוא,
הוא נגע צרעת שאמרתי עליו והיה בעור בשרו לנגע צרעת, כלומר נגע שנוול מצרעת שנגוף,
זהו לפי פשוטו, ועוד דרשו בו חכמים בת"כ: וראהו הכהן וטמא איתו, מיד שיראה הכהן
סימנים הללו, יאמר לו טמא אתה, ואין צורך להסגירו ולהמתין על סימנים אחרים: (ד) ואם
בהרת לבנה הוא, למעלה לא אמר בהרת לבנה, לפי שפירש סימניה מראה עמוק מן העור

ה מ ע מ ר

לל"א בלי כנוי. הפך, לא ידעתי מדוע מאן הרב המבאר בפי' הראב"ע, שהוא כמו נהפך, הלא
פעל הפך גם הוא עומד כמו ותהפוך ותלך לארצה (דה"ב ט"ז י"ב) וכן כלו הפך לבן (להלן י"ג),
ומה שאל לקמן והיא הפכה שער לבן, כבר באר הרב בעלמו שם, לפי שאין מדרך השאת להפוך
השער ללבן אמר שהשאת הזאת הפכה אותו וכו' ע"ש, וכן תרגום אונקלוס כאן אההפך למחזור
ונדרכו הלך גם המתרגם האשכנזי ז"ל. (ד) ואם בהרת רבנה, כתב הרב המבאר שגם זה ראה
לדברינו שאין בהרת על הלבנונית והזריחה ע"כ, וכוונתו שא"כ לא היה צריך להוסיף לבנה, אולם
כבר אמרנו, שהוראת צהיר הוא לכל דבר המנהיק ומזהיר, יהיה מנוגה לבן או אדום וכו' וכו',
ומכאן כן צריך להוסיף תואר לבנה אל מלת בהרת.

הוא בעור בשור ועמק אין
מראה מן העור ושערה לא

דער שיין איזט הינגעגען דאך
ניכט טיעפער אלס דיא איברי
גע הויט, אויך איזט דאז האאר
ניכט

הפך

תרגום אונקלוס

ר ש י

(ד) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: ועמיק לית מחוזא מן משקא ושערה לא
והסגיר

אחריפוד

ב א ו ר

ושער הפך לכן, ואי אפשר בן אלא במראה לכן, אבל כאן שאין מראה עמוק מן העור, ושערה
לא הפך לכן, הייתי אומר שהכתוב מדגדג בזהרת הדומה שחורה או ירוקה, לכך נאמר ואם
זהרת לבנה, שלעולם אין הכהן נזקק אלא למראה לבון, שהן מראה ארבעה מראות נגעים,
וגם זה ראייה לדברנו שאין מלת זהרת על הלכנונית והזרימה: ועמק אין מראה מן העור,
כבר הודענו (פסוק ג'), שלפי דעת רש"י ז"ל כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה עמוקה
מן הכל, וגם רמב"ם ז"ל דעתו כן הלכות טומאות. לרעת (פ"א הלכה ו'), ולדעתם דברי הכתוב
הזה קאים, אך על בהרת לבנה אמר שאין מראה הנגע עמוק מן העור, ולכן כתב רש"י ז"ל
לא ידעתי פירושו, ואין לקבל דברי רמב"ן ז"ל שאמר שאינו נראה עמוק אלא בשערה הפך לכן,
אבל אם שערה לא הפך לכן, השער השחור המפורז בו ינטל עומק הנגע מעיני הרואה, שהיו
שתי שערות לבנות מטמאות, אעפ"י שיש בו רבות שחורות והרי הן מנטלין העומק, ועוד הלובן
תלוי בעיקרן וככל שהו, ואפי' ראשן משחירטמא, ועוד שכבר אמרנו למעלה שרבותינו אמרו
אין שאת אלא גבוהה, ואם כל מראה לבן עמוק הרי השאת פלמר לבן ואיך תהיה גבוהה, ואם
זה נגד הבהרת, כבר אמר רמב"ן ז"ל אלא מנינו בכתוב אלא שאת שמראה עמוק מן העור, וכן
השיג ראב"ד ז"ל ואמר לא נאמר זה אלא בבהרת, אבל בשאת מראה גבוה מן העור, שאין
שאת אלא גבוהה, אבל חכמים ז"ל בת"כ לא אמרו אלא מה לבון שאת מובהקת כמראה הכל
שהן גבוהין ממראה החמה, מה ל' עמוק עמוקה כמראה הזמה שהן עמוקים מן הכל, ולא
אמרו שכל מראה לבן עמוק, וטעם כל זה לדעתי, אמת שגיון הלובן אין העין מקבלו ומתחבר
בו, וגוון השחור ושאר המראות נקבעים בעין, ולכן נראין גבוהים מן הלובן, אבל אין זה רק
במראה לבון המזהיר בדמיון אור החמה ודומה לו השלג שהוא עז בלובן וזוהיר בעין, וזוהי
בהרת לבנה עזה מאד שאמר עליה ומראה הנגע עמוק מעור בשור, וכן מראה סיד ההיכל
שהיה סיד עז בלובן, דומה לשלג בעיני זה שמוהיר לעין, ולכן אמרו חכמים שהיא תולדת זהרת
ושניה לה, ויש מראה לבן שאינו מזהיר לעין, והוא מראה הנמר אף שהוא לבן מאד נראה גבוהה
משאר הגווניו, ומראה לבון קרום בינה דומה לו בעיני זה, ופחות בזהר מן הזמר, אבל אינו
לבן כמוהו, לכן אמרו חכמים שאת כלמר לבן שלכנוניתו יותר מכל מיני לבון שאין מזהירין לעין,
ותולדתו קרום בינה פחות ממנו בלובן, ולמטה מקרום בינה בהק ועבור, וכ' מאיר אומר
שהשאת בקרום בינה, ותולדתו למר לבן, קורא אז אותו שוראה יותר גבוהה מכלן, שעל כן
קראתו תורה שאת, אבל למר לבן אעפ"י שהוא לבן מקרום בינה, אינה נראית גבוהה כמוה,
ומדברנו תבין למה ר' מאיר נתן התולדה הלכונה ביותר לשאת, וסיד הפחות ממנה בלובן לבהרת
העזה מכלן, שנדחק בזה רבינו שמשון מקולי ז"ל בסו' המשנה (נגעים פ"א א'), לפי שלג
וסיד לבון מזהיר, וקרום בינה ולמר לבן לבון שאינו מזהיר, והתולדות לריכין להיות מעין האבית,
ועל דרך זה נפרש הכתובים בעו"ה: ואם בהרת לבנה הוא, למעלה מדבר כשוראה הכהן מיד
סומני טומאה, ועתה ילמדנו שלפעמים בתם לבן בעור, מתחיל להתלבן קרום ללכנונית השלג
ועדין אינה עזה שתראה עמוקה מעור הבשר, אבל נראית בשטח אחד עם העור, והוא מראה
סיד ההיכל שהיא תולדת הבהרת, כי הוא ממין לבון מזהיר בעין, אך לא עזה כמוה, ולא
הפכה עדיין שער לבן, ואפשר שתיגע להיות עזה בשלג ותראה עמוקה מן העור ותהפוך שער
לבן, או שתעמוד במראיתה והסוה, על כן יסגיר את הנגע שבעת ימים זל"ו בתחלה כשוראה
נגע קומת בעור ומלכין, אעפ"י שאינו נראה עמוק מן העור, גם לא הפך עדיין השער ללבן
כדיך הסגר אולי יבא שער לבן או פסיון או מתי' ויעמא. ואקשוב כי בהרת עזה בשלג, מדרכה

להליל

הפך לבן והסגיר הכהן את הנגע
שבעת ימים: (ה) וראהו הכהן
ביום השביעי והנה הנגע עמד
בעיניו לא פשה הנגע בעור
והסגירו הכהן שבעת ימים

ניכט חיים געווארדען, זא זאלל
דער פריעסטער דען שארען זי.
בען טאגע איינשליסן לאססען.
(ה) ווען איהן גון דער פריע-
סטער אים זיבענטען טאגע ויע.
דער בעזעהט, אונד פֿ נרעט
דאס דער שארען געבליעבען
וויא ער וואר, אונד האט זיך
ניכט אין דער הויט אויסגע-
שניח

ברייטעט, זא זאלל איהן דער פריסטער נאכמאהלס זיעבען טאגע איינשליעסען לאססען.

תרגום אונקלוס

ר ש י

אתהפיד למחור ויסגר בהנא ית מכתשא
שבועא יומין: (ה) ויהויגיה בהנא ביומא
שביעאה והא מכתשא קם פד הוה לא
אויסיף מכתשא במשכא ויסגריגיה בהנא

והסגיר. יסגירו כזית אחד ולא יראה
עד סוף השבוע ויוכיחו סימנים עליו:
(ה) צעיניו. במראה ובשיעורו הראשון:
והסגירו שנית. הא אם פשה בשבוע
ראשון טמא מוחלט:
כהה

ב א ו ר

להוליד שער לבן ועמאה, ע"כ תחלה סתם הכתוב ואמר וראה הכהן וגו' ושער בנגע הפך
לבן ומראה הנגע עמוק מעור בשרו, שזה תלוי בזה, ולפי שמראה השלג תהפוך השער ללבן,
שהוא סימן טומאה, נזכר מראה זה בכל מקום בטומאה גמורה, כמו והנה מרים מזורעת
כשלג, וילא מלפניו מזורע בשלג, כי אנו יודעין מדעתנו שנהיות המראה כשלג יש בה שער
לבן וטמא, אבל במראות שלמטה הימנה, כמו בהרת כסיד, פעמים יראו בה סימני טומאה
ופעמים תטהר ועליה אמר עתה ואם בהרת לבנה וגו', וזהו פי' מ"ג למעלה (פסוק ב') בשם
דנותינו היא לבנה ואין למעלה הימנו, וכמה תהיה לבנינוטה בשלג, שנאמר והנה מרים מזורעת
כשלג, כלומר הבהרת שדברה חורה הימנה באמרה ושער בנגע הפך לבן ומראה הנגע עמוק
מעור בשרו וגו' וטמא אותו, היא אותה שהיא כשלג, כי יש בה שער לבן וטמא, וע"כ הביאו
דאיה מן מזורעת כשלג, ועל דרך שפרשנוהו, ומלמתי ראי' מתרגס יב"ע שפסוק וראה הכהן וע'
תרגס וחזיא דמכתשא עמיק למחור כתלגא יתיר ממך בשרא, ובפסוק זה תרגס ואם בהרת
סיוורתא כסיד היא במשך בשרי' ועמיק לית חזויה למחור כתלגא יתיר מן משכיה, הרי שהנין
הפסוק כדברנו, ולפי שאין מראה העומק לבד מטמא, ידענו שגם זאת וחולדתה הגבוהין כך
דיניהן שאם נראו בתחלה עלי שער לבן, לריבין הסגר, ואם נתחדש בהן שער לבן או פסון
מטמאין, וזהו שנינו ואם בהרת לבנה אין לי אלא בהרת לבנה מנין לרבות את השאת,
תלמוד לומר למטה שאת לבנה, ומנין לרבות שאר מראות, תלמוד לומר ואם בהרת, כך
נראה לי: והסגיר הכהן את הנגע, יאמר לו מוסגר אתה, ולא יגע באלם וכלים שמזורע
מוסגר מטמא מוחלט: (ה) וראהו הכהן, את בעל הנגע, ובתוך שבעת הימים אינו לריך
לביא חליו לבקר את נגעו: עמד בעיניו, פי' רש"י ז"ל במראה ובשיעורו הראשון, והסגירו שנית,
הא אם פשה בשבוע ראשון טמא מוחלט, ואין כוונת רבינו ז"ל שאם אינו עומד במראה הראשון טמא,
וכגון שנשחנה יותר קרוב לשלג או לסיד, אלא שלא ירד למטה ממראה תחתונה של ד' מראות נגעים,
שאל ירד אעפ"י שפשה טהור ואינו לריך להסגירו, ואם פשה טמא אעפ"י שנשחנה ממראה טמא
למראה טמא אחר, וכל זה כולל מלת צעיניו, שאין פרושו כמו ועינו בעין הגדול (במדב' י"א ז'),
אלא מלאנו עין על המראה רק בלאון יחיד, ובלאון רבים הוא לשון עינים ממש, ועוד בשיעורו
מפורש לא פשה הנגע בעור, וכמו שהעורר ע"ז הר"ס, ואמר שדעת רש"י שמלת צעיניו כמו צעיניו,
כמו שפרשו קלת המפרשים אולי יראה ה' צעיני, בעיניו, וכמו שתרגס המתרגס עין יעקב בעין
ברכתיו, וכן הרבה בתלמוד מעין שמה עשרה מעין כל צורה וצורה, וק עמד צעיניו צעיניו,
אכל

שְׁנֵי יָמִים * (ו) וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי שְׁנִית וְהֵיחָד כִּהְיָה

(ו) אם זיעבענטען טאגע בעי זיעהט איהן דער פריעסטער נאָכמאָהלס, פֿינדעט ער דאס דער

הנגע

תרגום אונקלוס

ר ש י

(ו) כפה - הוכה ממראיתו האלס עמד שבועא יומין הננינות: (ו) ויהווי כהנא יתיה ביומא שביעאה הננינות והא עמא סכתשא במראיתו

באור

אבל בת"כ אשרו עמד בעיניו אין לי אלא בעיני עלמו, בעיני תלמידו מניין ת"ל ואם בעיניו נראה שפירושו בעיניו עיניו ממש, שכארואה הונע ביום השביעי כפי מראה עיניו עומד במקום שעמד בפעם הראשון, לא זו ממראיתו הטמא ולא ממקומו, ולכל הפרושים זה פשט המקרא, כל שצומד במראה אחד מד' מראות נגעים עמד בעיניו הוא כמו ששינוי בנגעים, ורק שמעט אם כהה ממראיתו ובא ללבוש שהוא למטה מקרום בילה, אינא מכלל מראות הטומאה אינו לריך הסגר, וכן אם בשבעת ימי הסגר נהפך שעה ללבוש, גם בן שני מראה הוא שלא עמד בעיניו וטמא מוחלט, וזה אין לריך לומר שכבר נאמר למעלה שהפיכת שער לבן סימן טומאה היא, אבל הכתוב מחדש דין אחר שאין עמד בעיניו לבד לענין שער לבן, אלא לא פשה הונע בעור, שבשבעת ימי הסגר לא פשה, הא אם פשה אעפ"י שלא נשתנה במראה, ואין בה שער לבן טמא, כן נראה לי: (ו) שניה, הפעם השני שנכל שבעת הימים אינו זקוק לו: והנה כהה הניגע, לא שאם עמד בעיניו טמא, אלא בין בשבוע ראשון בין בשני אין שני מראה עושה כלום, שאם היה הונע בתחלה קרוב לשלג, ובסוף שבוע ראשון כהה למראה סיד, אין הכהות הזה מעהרו, וכן אם היה תחלה כסיד ונהפך קרוב לשלג, אין צורת המראה מטמאו, אלא לריך להסיר פעם שנית, וכן בסוף שבוע שניה בין שנשתנה מסיד לשלג בין שנשתנה משלג לסיד, נקרא עומד בעיניו, והכל תלוי בפסיון אם פשה עמא ואם לא פשה גם בשבוע שני הרי הוא טהור, וכן שנינו (נגעים פ"ד ז') הית' עזה ונגעית כהה, כהה ונגעית עזה הרי היא כמו שהיתה, ובלבד שלא תתמעט מד' מראות, כן שנינו בת"כ וכן הורה רמב"ם ז"ל (הלכות ט"ז פ"א הלכה י"א) והוסיף שאין עזות המראה סימן טומאה ולא כהייתו סימן טהרה, אלא אם נתמעט למטה מד' מראות. ומה שנאמר והנה כהה הונע ולא פשה וגו', שאם כהה מד' מראות טהור, וכן אם לא כהה ולא פשה ולא נולדה, בו שער לבן או מחיה הרי זה טהור, ואין פיר' דבריו שאל הכתוב רק ללמד שאם כהה מד' מראות טהור, שזה מפורש למטה ואיש או אשה כי יהיו בעור בשרם וגו' כהרות כהות לננות בהק הוא פרח בעור טהור הוא (פסוק ל"ח ל"ט), אלא בא ללמד שאם כהה למראה בהק, אעפ"י שפשה, או שנגעית קרוב לשלג אלא שלא פשה הרי זה טהור. אבל רבינו שמעון מקובי ורמב"ן ז"ל פיר' והנה כהה ללמד שאפי' נשתנה משלג לסיד, או מסיד לשלג, אין אנו אומרים נגע אחר הוא וחוזר ומסגירו כבתחלה, אלא מעהרו, וכן אנו אומר לדעתם שאל תאמר אם נשתנה ממראה למראה אשר ופשה, יראה כבתחלה שאין הפסיון מטמא בתחלה, אלא אפילו כהה עומד בעיניו הוא והפסיון מחליטו. ולדעתו מלת כהה אינו נופל לבד על שפלות מראה שאינו עז בלבוש, אלא כל כהה לשון חולשה וחסרון כח, ונופל גם על הונע עלמו, שבהיו הונע עז בכחו מוליד סימן טומאה, או שער לבן או מחיה, אבל נגע חלוש וכהה, אין בכחו להוליד סימנים אלו, ולפי שאמר ולא פשה הונע בעור וטהרו הכהן, ולא התנה הכתוב ושערה לא הפך לבן, ומחיה אין בו שהרי אם נולד בו אחת מחלו אעפ"י שלא פשה הרי זה טמא, על כן הקדים והנה כהה הונע, שהונע חלוש שלא יוליד באלה, ולכן אם לא פשה טהור, וכמו שאמרנו (פסוק ד') שהכתוב מדבר בספחת חולדת בהרת ושאת שהן מראה סיד וקרו' בילה, וכן ותכהין עיניו מראות (בראשית כ"א), שנכל חולשה בעיניו שמנעה מהן מראות, וכן ובעון אשר ידע כי מקללים להם בניו ולא כהה נס (שמואל א' ג' י"ג), שבעוריהם לא החליש כח עזותם ודונם נקרבם שלא ילמיה ויגבר נס. וכן בלשון חכמים, ידך יד כהה, כלומר יד שמאלית שהיא חלושת הכח, וכן תתפרש מלת כהה בכל הפרשה, והכתובים יתיאצבו על מכונם בעז"ה וזה מסכים לקבלת חכמים. ורש"י ז"ל שפיר' כהה, הוכה ממראיתו, הא אם עמד ממראיתו, או פשה עמא דבריו תמוהים. ורבינו שמעון מקובי ז"ל

הַיָּגַע וְלֹא־פָשָׂה הַיָּגַע בְּעוֹר
 וּמָתְרוּ הַכֹּהֵן מִסִּפְּחַת הוּא וְכַבֵּם
 בְּגָדָיו וּמָתְרוּ: (ז) וְאִם־פָּשָׂה
 תִּפְשָׂה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי
 הִרְאָתוֹ אֶרֶץ־הַכֹּהֵן לְמָתְרוֹתָיו
 וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:
 (ח) וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִיגָה פִּשְׁתָּהּ

המספחת

דער שארען זיינען גלאנץ פֿערֿ
 לאָרען, אונד זיך ניכט אין דער
 הויט אויסגעברייטעט האט,
 זאָזאלל איהן בער פֿריעסטער
 ריין שפרעכען, עס איזט איי
 גע אנגעלויפֿענע שטעללע,
 ער זאלל זיינע קליידער וואָשען
 אונד ריין זיין. (ז) זען זיך
 אבער דיא אנגעלויפֿענע
 שטעללע, נאָדעם זיא דער
 פֿריעסטער צור רייןשפרעכונג
 בעזעהען האט, דעננאָך אין
 דער הויט אויסברייטעט, זאָ

זאלל זיא וויעדערום דעם פֿריעסטער געצייגט ווערדען; (ח) זיהעט נון דער פֿריעכטער, דאָס

תרגום אונקלוס

ר ש י

וְלֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׂא בְּמִשְׁכָּא וַיִּדְבִּיגָהּ
 פִּהָנָא עֲדִיתָא הִיא וַיִּצְבַּע לְכוֹשׁוֹהֵי וַיִּדְבִּי:
 (ז) וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא בְּתֵר

דִּיחֲחֹזֵי לְכַהֲנָא לְדִפְיוֹתֶיהָ וַיִּחֲחֹזֵי תַנְיָנוֹת לְכַהֲנָא: (ח) וַיִּחֲזֵי כַהֲנָא וְהָא אוֹסִיפֵת
 עֲדִיתָא

ב א ו ר

בתנ צפ"י המשנה פשט הכתוב וודאי משמע כדבריו, אבל אי אפשר כי במשנה ובברייתא
 מוכח להפך. וכפי פרושונו במלת כהה, גם פשט הכתוב מנחית קבלת חכמים. ורא"ס ז"ל
 ובעל ק"א ז"ל האריכו ליישב פרושו, ולא ערכו לי דבריהם, אולי יש לפרש דבריו כך,
 הוכחה ממראיתו למטה ממראה ד' מראות נגעים, ואז אפילו יש בו שעה לבן או מחיה
 או פסיון טהור, הא אם עמד במראיתו באחת ממראות נגעים ונולד בו שער לבן,
 שנזכר למעלה שהוא סימן עומאה, או שפשה טמא, ויהיו דבריו מכוונים כהלכה:
 בעוד, שלא הרחיבה מקומה בעור שסביב לו. ומהרו הכהן, מלטמא טומאת לרעת:
 כמספחח הוא, פי' רש"י ז"ל שם נגע טהור, לפי שספחח האמור למעלה הן שניות לשאת ולבהרת,
 על כן אמר מספחח האמור כאן שם נגע טהור. ואנקלוס ז"ל תרגם ספחח עדיא, ומספחח
 עדיתא, יפרש לפי הפשט שספחח האמורה למעלה וכאן טעם אחד לו, והטומאה והטהרה תלויה
 בסימנין שאם אין בו אחד מג' סימני עומאה טהור, ואם פשה היא ספחח של עומאה, אבל יב"ע
 תרגם הראשון קלוסי, והשני קלוסי מטפלא: וכבם בגדיו וטהר, הואיל ומוקק להסגר נקרא
 טמא וקריך טבילה: (ז) ואם פשה חשישה וגו', כלומר אחר שטהרו הכהן, וזהו אחי הראותו
 אל הכהן לטהרתו, שהוא סוף ימי הסגר השני, שבו יטהר המוסגר, שאין צומאת עור צר
 יותר משני הסגרים. ואילו אמר סתם ואם פשה חשישה המספחח אחרי כן, הייתי אומר אחר
 הסגר ראשון, שפשהה בימי הסגר השני, אבל אחר שטהר פעם אחת, אין פסיון מטמא, הוכרך
 לומר אחרי הראותו אל הכהן לטהרתו: ונראה שניות אל הכהן, לריך שיוצא לכהן שראו, וזהו
 פעם שני, ואילו אמר וראהו הכהן לא יתכן שנית, שהרי הוא הפעם השלישית, אבל שנראה
 אל הכהן הוא שנית, כי בפעם הראשון הראה אותו אל הכהן, ועתה יראנו שנית אבל בסוף ימי
 ההסגר לריך הכהן לצוא אליו ולראותו, [א"ה, יתכן שאמר שנית, שהוא פעם שני אל הראותו
 אל הכהן לטהרתו, שבו הוא מדכר^ו]: (ח) פשהה המספחח, נגע שטומאתה בפסיון, ולא
 הולדה

ויד דיא אנגעלויפֿענע שטעללע אין דער הויט אויסגעברייטעט האט, זא זאלל דער פרוסטער איהן פֿיר אונריין ערקלעהרען עם איזט דער אויסזאטץ. (ט) ווען דער שארען דעם אויסזאצעס אן איינעם מענשען זיך צייגט, אונד פֿאר דען פֿריע סטער געבראכט ווירד, (י) דער פרוסטער זיהעט, דאס איינע ווייסע ערהאכענע שטעללע אין דער הויט איזט, דיא דאז

המספחת בעור וטמאן הגהן צרעת הוא: פ

(ט) נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן: (י) וראה הכהן והינה שאת לבנה בעור והיא

הוא

האמר

תרגום אונקלוס

ר ש"י

עדיחא במשכא ויסאיביניה בהנא סגירוחא היא: (ט) מכתש סגירו ארי תהי באינשא ויחיתי לוח בהנא: (י) ויחוי בהנא והא עמקא

(ח) וטמאן הכהן. ומשטמאן הרי הוא מוחלט וזקוק לכפרים ולתגלחת ולקרבת האמור בסרסה וזאת תהיה: צרעת היא. המספחת הזאת. צרעת לשון נקבה. נגע לשון

באור

הולידה שער לבן בקרא מספחת, ועל כל פנים היא מקרוס בינה ולמעלה, וכשפחה אותה המספחת טמא מוחלט, ואין אומרין הראשונה טהורה וזאת חלשה, ותלטרך הסגר, אלא וטמאן הכהן: צרעת הוא, כלומר אינה כמספחת טהורה האמור לפניו, אלא צרעת עור נצר היא, שהפשיין סימן טומאת צרעת, כמו שער לבן, ואין ביניהם אלא שמראה הפשיין כרינה להיות לה אחת ממראות הנוגעים כמו המום עלמה, ומראה שער לבן טמא אפילו אם לבנונית השער למטה מקרוס בינה כמו שאמרו בת"כ: (ט) נגע צרעת כי תהיה באדם, לדעתי דברי התורה הולכין על הסדר, שבראש הענין אמר שאת או ספחת או נהרת, ופירשה מן האחרון אל הראשון, וכן הוא ברוב המקומות, כמו תהו ובהו ושאך, וזכר תחלה תקון השאך יהי אור, ואחריו תקון נהו, יהי רקיע יקוו המים, ואחריו תקון תהו תדשא הארץ, וכן ואתן ליחזק את יעקב ואת עשו, ואתן לעשו את הר שער, גם כאן פירש תחלה נהרת עזה בשלג, ואחריו נהרת ספק שלרינה הסגר, ואחר כן פי' מספחת טהורה ומספחת שפחה הטמאה, ועתה יפרש שאת, ולכן התחיל בענין חדש נגע צרעת כי תהיה באדם, כמו שאמר בראש הענין והיה בעור נצר לנגע צרעת, כי עד כאן דבר ממראה הנראית עמוקה מעור הנצר או שזה אליה, כמו נהרת וספחת, ועתה ידבר על שאת שסימנה להיות גבוהה מן העור, והוא מראה נצר לבן וחולדתה קרוס בינה או להפך לדעת ר' מאיר, ודין שלשן שזה, כי נהרת וספחת וזאת שלשן מטמאין או נשער לבן או בספיון או במחיה, אלא שלדעתי נהרת וספחת וזאת נהרת שער לבן, כי מין נגע צרעת עזה בשלג העמוקה מן העור דרכה להוליד שער לבן, ואכל ספחת שלמטה הימנה הפסיון, כי דרכה לפזות ולהגדיל, ואכל שאת הגבוה ממראה העור המחיה, כי דרכה להולידה, ולעולם פשיין או מחיה אם נולדו נהרת מטמאין, וכן שער לבן ומחיה בספחת, ונשאת שער לבן ופסיון, ובת"כ שנו למדנו לשאת שהיא מטמא במחיה, ומניין לרבות שאר המראות ת"ל נגע צרעת, כלומר גם שאר המראות יש להן גם זה ולכן שוין בדיניהן: והובא, מפורש למעלה: (י) וראה הכהן והנה שאת לבנה, לפי שגלת שאת אין במשמעו לובן, רק דבר הנראה גבוה מן העור, ויקרה כן גם בשאר המראות, על כן אמר לבנה, ולא אמר עמוק מן העור, לפי שאין מראה השאת עמוק, אלא נראית גבוהה, אבל נהרת שמראה עמוק מעור הנצר, ואי אפשר אלא במראה הלובן כמו שפרשנו, לא הוצרך לומר (פסוק ג') נהרת לבנה, אבל אכל נהרת שאין מראה עמוק מן העור, הולריך לומר (פסוק ד') ואם נהרת לבנה, וכן כאן בשאת שהיא גבוהה הוצרך לומר לבנה, זהו ישוב המקראות, ואין גבוהה ועמוק סימן טומאה, אלא סימני נגע צרעת להבדילן בשמותיהן: והיא

והיא הפכה שער לבן ומחית
בשער חי בשואת: (יא) צרעת
נושנת הוא בעור בשרו וטמאו

הכהן

הצאר ווייס געמאכט האט,
אדער דאס מיטטען אין דיעוער
ערדאבענען שטעללע געוונע
דעם פלייש בערפארגעקוואל
לען, (יא) זא איזט עם איין אל
טער אויסזאטץ אין דער הויט
דעם פליישעם, דער פריסטער
זאל

ר ש י

תרגום אונקלוס

עמקא חורא במשכא והיא הפכת שער
למחור ורושכ בסרא חיה בעמיקתא:
(יא) סגירות עתיקא היא במשך בסריה

ויסאכניה

נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה וסבורה זו

לשון זכר: (י) ומחית. סינמינט בלע"ז
שנהפך מקלת הלבון שנתוך השאת למראה
בשר אף הוא סי' טומאה. שער לבן בלא
מחיה ומחיה בלא שער לבן ואע"פ שלא
נאמרה מחיה אלא בשאת אף בכל המראות
ותולדותיהן הוא סי' טומאה: (יא) לרעת
נראית בריאה מלמעלה ותחתיה מלאה
לחה

ב א ו ר

והיא הפכה שער לבן, לפי שאין מדרך השאת להפוך השער ללבן, אמר שהשאת הזאת
הפכה אותו, אבל בבהרת עמוק מעור הבשר שיה כשג שמדרכה להפכו, אמר (פסוק ג')
ושער בנגע הפך לבן כלומר נדרכו: ומחית בשר חי בשאה, לא שלריך שתי סימנים שער
לבן ומחיה, אלא שער לבן או מחיה, וכן דעת בעל הטעמים שהפסיק תחת מלת לבן, ואילו
כריך שתייהן היה לו להפסיק במלות בעור, וא"כ וא"ו ומחית כמו או וכמו ומכה אביו ואמו
(שמות כ"א ט"ו), וכן סיניו למעלה בענין שער לבן לכד סימן טומאה ושאה, ועוד שלפניו
אמר פרה בכלו טהור, ואע"כ בשזור ובא מחיה טמא, הרי שהמחיה לכדה סימן טומאה,
אלא שהכתוב מזכיר כל סימני טומאה שיוכל הכהן לראות בתחלה, והן שער לבן ומחיה, דאילו
פסיון אינו סימן בתחלה, ואמר שיטמאנו מיד, ואח"כ יכרש דיני המחיה, וכמו שנהג הכתוב בבהרת
שתחלה אמר כל הסימני שמראיה עמוק מן העור ושער הפך לבן, אע"פ שאין לורך שיהי מראה
עמוק מן העור, ואח"כ אמר ואם בהרת לבנה וגו', זהו לפי הפשע, אבל נת"כ אמרו יוכל עד
שיהא בה שער לבן ומחיה, ת"ל לרעת נושנת היא, היא טמאה ואינה לריבה. דבר אחר לסקודה,
ויראה לי פרוש דלרעת נושנת שב לכד על המחיה, שמטמאה שלא הפוכה, ולמדנו שמחיה לבה
מטמאה, ולפי שנאמרו שתייהן, דרשו מזה שאקום בהרת בגרים הקילקי מרובע שהן ל"ו שערות:
במחית, לשון רפואה כמו עד חיותם, כי בשר חי הוא בשר בריא המרגיש, כלומר בתוך הנוגע
יש בשר בריא שאינו לבן, והנוגע מקיפתו מכל כד, זהו סימן טומאה, ובפ"י ראב"ע ז"ל ומחית
פירוש בשר חי, והנה הבשר שלא ירגיש אינו כן, ורש"י ז"ל פי' סינמינט בלע"ז (בל"א)
געזנדהייט, היילונג,] שנהפך מקלת הלבון שנתוך השאת למראה בשר, ודבריהם בדברנו,
אלא שאין לורך שיהפך מקלת הלבון למראה בשר, שהרי גם אם מתחלה השאינה השאת בתוכה
מקום בשר חי ג"כ טמא, וכמו שיתבאר בסמוך. ורש"י ז"ל פי' ומחית בשר חי, לא כמו מבושל,
כי אם חי, שגדלה חתיכת בשר מתוך הנוגע, ולא ידעתי טעמו, אלא מחיה בשר האדם עכמו,
מקום שאין בו מראה נגע, לא בשר שגדל מחדש: (יא) צרעת נושנת היא, פי' רש"י ז"ל מכה
ישנה היא תחת המחיה, וסבורה זו נראית בריאה מלמעלה, ותחתיה מלאה לחה, שלא תאכר
הואיל ועלתה מחיה אטהרנה, ואם רש"י ז"ל אמר לפני זה שהמחיה סימן טומאה, אין דבריו
סותרין זה את זה, אלא דבריו הראשונים דין תורה וגזרת המקום שמחית בשר חי סימן טומאה,
ועתה מפרש שהכתוב נותן טעם לטומאת המחיה, שאל יאמר האדם שמחית בשר חי ראוי שיהיה
סימן עברה, אלא סימן הוא לרעת נושנת היא תחת הבשר החי, ועם זה הסיבותי מעליו
תלוות רא"מ ז"ל, ויש לפרש טעם הכתוב שמחיה שנתוך הנוגע סימן שיש לרעת נושנת שהתחזקה
בבשר, ואינה נדחית לחץ לגמרי, ולכן נשאר מקום חי שלא נתהפך ללבון או שדחת הלבון

לפנים

הכהן לא יסגרונו כי טמא הוא: (יג) ואם פרוח תפרח הצרעת בעזר וכסתה הצרעת את כל עזר היגע מראשו ועד רגליו לכל מראה עיני הכהן: (יג) וראה הכהן והנה כסתה הצרעת את

ואלל איהו פיר אינרין ערקלע. רען, ער ברויכט איהוניכט אייני. שלעסען צו לאססען, רען ער איזט אונרין. (יג) ווען אבער דער אויסזאטץ אין דער הויט אויסבליהעט, אונד בעדעקט דיאגאנצע שאדהאפטע הויט, פאם קאפף ביז צו רען פייסען, זא ווייט דער פריעסטער זעהען קאן; (יג) דער פריעסטער זיהעט, דאס דער אויסזאטץ דאן גאנצע פלייש בעדעקט, זא זאלל

תרגום אונקלוס

ר ש י

ויסאביניה בהנא לא יסגריניה ארי מסאב דהוא: (יג) ואם מסגא תסגי סגירוחא במשקא וחחפי סגירוחא ית כל משך חיוז עיני בהנא: (יג) ויחזי בהנא והא חפת סגירוחא

למה שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטהרנה: (יג) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שמשך מכתשא מרישיה ועד רגלוהי לכל

ב א ו ר

לפנים, וחזר הנשר החי, ולדעתי דעת חכמים ז"ל כן הוא שלמדו מזה בין שקדמה מחיה לשאת בין שקדמה שאת למחיה, ומדברנו תבין דנריהם. לא יסגרונו הכהן, בניתו לראות מה יהיה בו עוד, כי טמא הוא מוחלט, וכריך לשלחו חוץ לשלש מחנות, וכן הדין בבהמת האמיר למעלה (פסוק ג'), ולא נכתב שם לבי שלהלן לא פירש עדיין דיני ההסגר, כך נראה לי: (יג) ואם פרוח תפרח הצרעת, למעלה אמר לא פשה הנגע בעזר, ופסיון נגע הוא שנתפזט בעזר יותר והפסיון בכל שהוא, וזה סימן טומאה, וכאן לא אמר שפרח הנגע, אלא ואם פרוח תפרח הצרעת, כלומר הצרעת שנגופו שהולידה בעזרו הנגע נגרים, עתה פרוח בכל המקומות, והולידה בהן מראה נגע, שהלבינה ידיו ורגליו וכל גופו, מלאן הפרחה הנפן (ש"ה ו' י"א), פרט מטה אהרן (במדבר י"ז כ"ג), שהנגע יוליד עץ ועלים רבים לגמול סרי, וכן פריחה הצרעת בעזר: הצרעת, שהיא בפריחה אחד מד' מראות נוגעים, פרט לכהן שאינו טהור בפריחה: וכסתה הצרעת את כל עזר הנגע, כלומר את כל עזר הגוף שבו הנגע, כמו שפירש מראשו ועד רגליו, מראש אדם זה ועד רגליו, וטעם שלא אמר את כל עזרו, יראה בעיני שכל ללמדנו שאין הפריחה לריבה להיות בנגע עמו, כגון שהיה מראה הנגע כסיד או כקרום ביצה, ומראה הפריחה כשלג או כזמר לבן וכסתה כל גופו, אעפ"י שלא כסתה את הנגע, ועדיין עומד במראיתו טהור, והוא את כל עזר הנגע ולא הנגע עמו, והוא לבי פשוט. ורבותינו דרשו את כל עזר הנגע, עזר הראוי לקבל נגע, פרט לשמין המורד ולמנוה המורדת, פי' שמין ומנוה שלא נרפאו, ויש בהן לימה ולא העלו קרום מלמעלה שאין מקומם מטמא בנגע, מקומות כאלו אינן מעכבים את הפריחה: מראשו עד רגליו, כבר אמר את כל בשרו, ובא להוליך ראש וזקן ורגלים, מראשו ולא תוך ראשו וזקנו, ועד רגליו ולא תוך רגליו, שאין כריך בהן פריחה, כך הוא בנגעי' פרק שזי ובת"כ: לכל מראה עיני הכהן, פרט לבית הסתרים, שאין נראה למראה עיניו כשאר מקומות הגוף, וזה מפורש במסכת נגעים פ"ג: (יג) והנה כסתה הצרעת, לרעת לרעת האמור למעלה בכאן למדנו מהן בתורת כהנים שאין דין פריחה בשאת לבדו האמור בענין אלא נוהג בכל המראות, ושאין לזבן הפריחה כריך שהיה מראה השאת, אלא כל ארבע מראות

כל-בשרו וטהר את-הנגע כלו
הפך לבן טהור הוא: (יד) וביום
הראות בו בשר חי יטמא:
(טו) וראה הלחן את-הבשר החי
וטמאו הבשר החי טמא הוא
צרעת הוא: (טז) או כי ישוב

הבשר

ואלל ער דען שאדען ריין
שפרעכען, ווען אללעס ווייס
געווארדען, זא איזט ער ריין.
(יד) זא באלד זיך אבער געוונ-
דעם פלייש דארין צייגט, איזט
ער אינריין. (טו) זא וויא דער
פריעסטער דאז געוונדע פלייש
געוואהר ווירד, מוס ער איהן
פיר אונריין ערקלעהרען, דאס
געוונדע פלייש איזט אונריין.
עס איזט דער אויסזאטץ.
(טז) ווען אבער דאז געוונדע

ר ש י

שחך מאורו: (יג) [כולו הפך לבן. שאין
נראה בכל העור בשר חי טהור הוא:]
(יד) וביום הראות בו בשר חי. אם למטה
בו מחיה הרי כבר פירש שהמחיה סימן
טומאה אלא הרי שהיה הנגע באחד
מעצבים וארבעה ראשי אצבעים שאין
מעצבים משום מחיה לפי שאין נראה
הנגע כולו כאחד ששופעים אילך ואילך
וחזר ראש האצבע ונתגלה שפועו על ידי
שומן כגון שהבריא ונעשה רחב ונראית בו
המחיה למדנו הכתוב שתמא: וביום. מה תלללמד
יש יום שאתה רואה בו ויש יום שאין אתה רואה בו
מכאן אמרו חזן נותנין לו כל ז' ימי המטהר לו
ולאטליתו ולכסותו ולביתו וכן כרגל נותנין לו כל ימי הרגל:
(טו) צרעת הוא. הבשר ההוא.
בשר

תרגום אונקלוס

סגירותא ית כל בסריה וידבי ית מכתשא
פליה אתהמיק למחור דכי הוא: (יד) וביום
דיחחוי ביה בסרא חיא יהי מסאב: (טו) ויהוי
כהנא ית בסרא חיא ויסאביניה בסרא חיא
מסאב הוא סגירותא הוא: (טז) או ארי

יחוב

ב א ו ר

מראות מלטופין צפורה לטהרו: וטהר את הנגע, וכל שכן הפריקה: כלו הפך לבן, כמו
הנגע או טהור, ולמדנו שהפריקה מטהרת בין שהחלץ אזר ראיה ראשונה, ובין שהחלט
סוף שוב ראשונה, ובין שהחלט בסוף שוב שניה, בין אחרי הפטור שפטור בסוף שוב שניה,
ובולד זה מחיה וטמא ואח"כ פרח בכלו וכן הדין בצער לבן, וכן בפסיון, אבל פרוח מן הטהור
טמא, כגון שנתחלה היה כלו לבן, או שטהרו ופרח בכלו, הרי זה נגע טמא אם יש בה סימני
טומאה האמורים למעלה, וכן משמעות הכתוב שאין פריקה מטהרת אלא כשיטהר על ידו את הנגע,
לא הפורח בטהור: (יד) וביום הראות בו בשר חי יטמא, אם אחר שפרח בכלו חזר להראות
בו במקום אחד בשר חי בכעדשה הוא טמא, ואעפ"י שנכר למדנו שמחית בשר חי מטמא, אין זה
אלא אם הוא ננגע שנאמר ומחית בשר חי בשאת (ספוק י'), אבל עכשיו שהפריקה טהרתו,
שוב אין בשר חי בנגע, שהרי אין בו עוד נגע, ולא תהיה המחיה סימן טומאה, לכן אמר
שבהראות בו בשר חי הפריקה כלה תחשב כנגע, כמו בהרת גדולה בתחלתה, והמחיה בנגע
וטמא, כך נראה בעיני לפי הפשט. וכתבתינו ז"ל למדו מזה שאעפ"י שאין ראשי אצבעים שנאדם
מעצבים משום מחיה, אם פרח צרעת בכלו, ונתגלו ראשי אצבעים מחיה הוא וטמא, ורש"י ז"ל
פיר' הכתוב על מחיה שהוא בנגע שנראית בראשי אצבעים, אם נתלה שפוע האצבע"ע שומן כגון
שהבריא ונעשה רחב ונראית בו המחיה למדנו הכתוב שמטמא, ולפרוש אין כתוב זה מדבר על
מחיה שנולד אחר הפריקה, לא כדברי רש"י ז"ל: (טו) וראה הכהן, אצפ"י שאמרתי יטמא,
לריך שיראנו הכהן ויטמאו, לפי שטומאת נגעים וטהרתן גזרת הכתוב שתהיה בכהן: הבשר
החי טמא הוא, אבל שער לבן הזורח אחר הפריקה אינו מטמא, לפי שהמחיה סימן צרעת, כמו
שאמר צרעת נושנת היא, ולכן מטמאה גם אחר שפרח בכלו, וזהו שאמר צרעת הוא. (טו) או כי ישוב,
אם

תרגום אשכנזי

פלייש זיך ווידער פֿערענדערט, אונד ווייס ווירד, זאָ זאלל עס פֿאַר דען פֿריעסטער קאממען, (יז) יוענדער פֿריעסטער ער־ קעננט, דאסדער שאַדען ווייס געוואַרדען, זאָ זאלל ער איהן ריין שפרעכען, דאָן איזט ער ריין. (יח) ווען יעמאַנד אין זינר הויט איינע ענטצינדונג האַט, זיא ווירד געהיילט, (יט) אַן דעם אַרטע דער ענטצינדונג אָבער ענטשטעהט איינע ווייסע ערהאַבענע שטעללע, אָדער איין

תורה יג

הבשר החי ונהפך ללבן ובא אל הכהן: (יח) וראהו הכהן והנה נהפך הנגע ללבן וטהר הכהן את הנגע טהור הוא: פ שלישי (יח) ובשר כיהיה בודערו שחין ונרפא: (יט) והיה במקום השחין שאַת לבנה או בהרת לבנה

תרגום אונקלוס

יחוב בסרא חיא ויחפך ללבן ויחיה לוח פהנא: (יח) ויחויניה פהנא והא אתהפך מכחשא למחור וידיפי פהנא ית מכחשא דכי הוא: (יח) ואינש ארי יהי ביה במשכיה שיחנא ויחסי: (יט) ויהי באחר שיחנא עמקא חורא או בהרא חורא סמקא ויחחוי לכהנא

ר ש י

בשר לשון זכר: (יח) שחין - לשון חמוס שנתחמם הבשר בלקוי הנא לו מחמת מכה שלא מחמת האור: ונרפא - השחין העלה ארובה ובמקומו העלה נגע אחר: (יט) או בהרת לבנה אדמדמת - שחין הנגע לבן חלק אלא פתוך ומעורב בשתי מראות לבן

ב א ו ר

אם לא שיזוב הבשר החי ונהפך ללבן, כמו או נודע כי שור נגח הוא (שמות כ"א ל"ו), אל תאמר מעתה יהא נדון בבהרת גדולה ויסגר בתחלה, אלא נדון כפודת נבולה אחר הטומאה וטהור: ללבן, ולא אחר ובסתה אותו, כל שהוא מראה לבן אפילו לבהק שהוא למטה ממראות נגעים, אעפ"י שנתחלה אם נשאר מקום כמראה בהק, לא נסתה הפרעת את כלו וטמא, אבל לבסוף שנהפך המחיה לבהק עהור, כן למדנו מבדייתא דת"כ: ובא אל הכהן, יבוא הדבר אל הכהן, שהרי מוקלט הוא בסימן המחיה, ואיך יבוא אל משכן הטוהרים, אך בא עד לפני המחנה, והכהן ילא מחון למחנה, במ"ג (פרשה י"ד ג'): (יז) וראהו הכהן, את נגע המחיה: הנגע, מקום המחיה: טהור הוא, לפי שכלו הפך לבן טהור: (יח) ובשר כי יהיה בודערו שחין, בשיסה בגוף חולי כגון גרב או חזיות והשחיתת העור, או שחפת או דלקת וכיוצא, או שלקה בלבן או בעץ ונעשה מכה והפסיד העור, והוא שחין לשון חמוס, שעל ידי כל אלה מתחמם הבשר ומשחית העור, כמו בלשון משנה אם שחנה תהי גשומה, אבל אם נולד מחמת האור זהו מכה האמורה למטה בענין: ונרפא, שחין המכה מוכיחה עוד ליחה והעור הנריח, אבל כל זאן שמעלה טוה, אן מקומו מטמא בנגעים, והוא שקראו חכמים שחין המורד: (יט) והיה במקום השחין, במקום שהיה תחלה שחין נולד עתה שאף לבנה או בהרת לבנה, כלומר אמת מד' מראות נגעים: שאח לבנה, מלמד שהיא מטמאה חלקה, בהרת לבנה אשמדמת, מלמד שהיא מטמאה כפתוך, ומניין ליתן את האמור בבהרת בשאת, ואת האמור בשאת בבהרת, (יח) ויחחוי לכהנא

לבנה אדמדמת ונראה אל-
הכהן: (כ) וראה הכהן והנה
מראה שפל מן העור ושערה
היפה לבן וטמאיו הכהן נגע

צדעה

תרגום אונקלוס

לכהנא: (כ) ויחוי כהנא והא מחוהא מביד
מן משכא ושערה אתהפיק למחור ויסאביניה
כהנא

איין האבראטה אונד וויסער
פלעקען, זאָ מוס עם דעם
פריעסטער געצויגט ווערדען.
(כ) זיהעט דער פריסטער, דאס
דער שוין דאָפאָן טיפער איזט,
אלס דיא איברוגע הויט, אונד
דאָ האָר איזט ווייס געוואָר-
דען; זאָ זאָלל איהן דער פריע-
סטער פֿיר אונדוויין ערקלערען
רש"י עס

לובן ואודם: (כ) מראה שפל. ואין
ממשה שפל אלא מתוך לבנותו הוא נראה
שפל ועמוק כמראה חמה עמוקה מן הכלל:
נגע

ב א ו ר

ת"ל נגע לרעת, בת"כ: אדמדמת, שיש מראה אודם בלובן הנגע, פתוך ומעורב בשתי
מראות, ובמשנה נחלקו תנאים במראה הפתוך, ואמר אדמדמת, כי המלות הכפולות עי"ן
ולמ"ד שלהם יורו על ההפלה, וכן פירשו רבותינו ז"ל ירקרק ירוק שבירוקין ואדמדם אדום
שבאדומים, וכן באן מראה אדום שבו לריך להיות אודם חזק. ולפי הפשט מלת אדמדמת
אעפ"י שסמוכה לבהרת, שבה גם על שאת, ובאלו אמר שאת לבנה אדמדמת, או בהרת לבנה
אדמדמת, והכלל שכלן קוראה הכתוב נגע לרעת להשוותן זו לזו כמו שאמרו חכמים בת"כ,
ולא בנגע שחין לבד מטמא הפתוך, אלא בכל נגעי עור בשר, וככתב בשחין שדרבו להראות
בו מראה זו, ואם נולדה בשאל המקומות ג"כ טמא, וכמו שנהגה תורה בשער לבן, בפסיון
ובממיה, שקבע כל אחד בפרישה בפני עכמה: (כ) ששל מן העור, ראב"ע ז"ל אמר שיש הגדל
בין

ה מ ע מ ר

(יט) לבנה אדמדמת, הרב המתרגם תרגום (איין האבראטה אונד וויסער פלעקען), והרב המבאר
אמר וכן באן מראה אדום שבו לריך להיות אודם חזק ע"כ, ולא ידעתי לכוון דבריהם, כי לדעת
כל התנאים הנגע הפתוך הוא כדם או זין שפלו מהם איהו טיפות למוס של חלב או מים, ואם
כן איך יהי' זה אודם חזק (האבראטה) ובפרט בפתוך שבבהרת שהוא לדעת הת"ק (נגעים פ"א מ"ב)
כיון המזוג בשלג, ולפירוש הרב מברטנורא לבנוניתו מרובה והאדמימות שבו מועט, גם לדעת ר'
ישמעאל ור' עקיבא, שאמרו כיון המזוג במים לריך שיהיה הלבנונית ניכר באדמומית כמ"ש הרב
בעל תי"ט שם, וכן כתב רש"י בפירוש בשבועות (דף ו' ע"א) על כיון המזוג במים, שאז מראהו לא
אדום ולא לבן, ואיך יאמר הרב שהוא (האבראטה)? והנכון כמ"ש הרמב"ם בפירוש המשנה (נגעים
פ"א מ"ד) ו"ל: אמר השם במראות נגעים ירקרק או אדמדם, ושרש משרשי הלשון שלא יהי' נוסף
אות או אותיות אלא לענין מה, ויש אותיות נוספות מה שיוסיף לזרוח ולהפלה, וכאשר אמר
ירקרק או אדמדם ולא אמר ירוק או אדום רכה בזה חזק הירקות וחזק האדמימות, וכן אמר בנגעי
אדם לבנה אדמדמת, ענינו ג"כ החזק באדמימות, ר"ל שיהיה זה המראה המעורב, מן הלבון
עם חזק האדמימות, ויהי' ממנו המראה הנקרא פתוך עכ"ל, הנה מבואר כי מראה הנגע כאשר
הוא לפנינו אינו אודם חזק, אך יהי' דומה כאילו הוא מהול מלובן ואודם חזק ויתהוה מנין שניהם
המראה הפתוך, ולכן יפה תרגם יידי בהרמ"ל בהעתקתו התורה מלה במלה (ווייסרטהויד) כי
באמת כן יהיה מראה הנגע לעינינו. והנה המתרגם הרמב"ם ז"ל תרגם בתחלה (האבראטה)
ולבסוף (דונקעלרטה) ולא היתה כוונתו כי אם לכוון יותר תרגומו מול דברי חז"ל אדמדם אדום
שבאדומים וכו' ולהוראה זאת מכוונת יותר מלת (דונקעלרטה), ואל יפלא בעינינו בשנותו את
טעמו כזה לחזור מתרגומו הראשון, כי כיוולא בזה נמלא במלת טטפות, במלת גדי, במלת לאן וכדומה.

צָרַעַת הוּא בְּשִׁחִין פְּרָחָה:
 (כח) וְאִם וִירָאָנָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין
 בָּהּ שִׁעַר לֶבֶן וְשִׁפְלָה אֵינְנָה מִן
 הָעוֹר וְהִיא כַּהֵּה וְהַסְגִירוּ הַכֹּהֵן
 שִׁבְעַת יָמִים: (כט) וְאִם פְּשֵׁה תִפְשֶׁה
 בְּעוֹר וְטִמְאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַע הוּא:
 (ל) וְאִם תִּחַתִּיהָ תַעֲמֹד הַבְּהֵרֶת
 לֹא פְשֵׁתָה צָרַעַת הַשִּׁחִין הוּא

עם איזט דער שאַדען דעם
 אויסזאָטצעס, דער אָן דער
 ענטצינדונג אויסבליהעט.
 (כח) זיהעט אָבער דער פּריעי
 סטער, דאַס קיין ווייסעס האַר
 דאַרין איזט, דער שיין איזט
 אויך ניכט טיעפֿער אַלס דיא
 איבריגע הויט, אונד זיא האַט
 קיינען גלאַנץ, זאָ זאָלל איהן
 דער פּריעסטער זיעבען טאַגע
 איינשליסען לאַססען. (כט) ווען
 עם זיך אין דער הויט אויסבריי
 טעט, זאָ זאָלל עם דער פּריעי
 סטער פֿיר אונריין ערקלערען,

וטהרו

עם איזט דער שאַדען דעם אויסזאָטצעס; (כג) בלייבט אָבער דער פֿלעקען אָן זיינער
 שטעללע, אונד האַט זיך ניכט אויסגעברייטעט, זאָ איזט עם בלאָס דיא נאַרבע דער ענט
 ציג

תרגום אונקלוס

ר ש י

בְּהֵנָא מְכַתְּשָׁ סְגִירוּחָא הִיא בְּשִׁחְנָא סְגִיָּאָה:
 (כח) וְאִם יַחֲזִינָה בְּהֵנָא וְהָא לִית בָּהּ שִׁעְרָא
 לְמַחֲוֹר וּמְכִיבָא לִיתְהָא מִן מְשַׁבָּא וְהִיא
 עֲמִיָּא וְיַסְגִּירִינָה בְּהֵנָא שְׁבַעַא יוֹמִין:
 (כט) וְאִם אוֹסְפָא רְוִסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאָב

(כב) נגע היא . השאת האת או הנהרת :
 (כג) תחתיה . במקומה : לרבת השחין .
 כתרגומו רושם שחין אינו אלא רושם
 החמום הנכב בצער . כל לרבת לשון רגישות
 עור הנרגע מחמת חמום כמו ונלרבו זה
 כל פנים [יחזקאל כ"א] ריט"ח בלע"ז :
 לרבת . ריט"ח מנט בלע"ז :

בְּהֵנָא יַחֲזִי מְכַתְּשָׁא הִיא : (ל) וְאִם בְּאַתְרָהָא קָמַת בְּהֵרְתָּא לֹא אוֹסִיפַת רוֹשִׁם שִׁחְנָא
 הִיא

ב א ו ר

בין עמוק לשפל, וכן נראה דעיני, שחיהן עמוקים מן העור, אלא שהעמוק נמוך יותר משפל,
 על כן הוא כתוב למעלה אצל בהרת עזה כשנג (פסוק ג'), אצל בהרת כשנג וסמוך באודם אינו
 עמוק כמורה, והיא שקרא הכתוב שפל מן העור: (כא) ושפלה איננה מן העור, פרשנוה
 למעלה שהיא בהרת שאינה כשנג אלא כסיד, ולפי שאין השפלות והעמוק סימן טומאה, שהרי
 שאת ותולדתה גבוהין, דבר בהרה, לפי שעדיין אינה שפלה אין בה שער לבן: והיא כחה,
 שהוא נגע חלוש מהוליד שער לבן, שהן תולדות של שאת ובהרת וכמ"ס ענין זה (פסוק ד' ו'),
 ויוכל להיות שאחרי כן תעוז ותהסכנו על כן והסגירו, ועוד שמא תפשה ותטמא, ובתרגום
 יב"ע מעול דהיא עמיה וזה כדברנו: (כב) ואם פשה חפשה בעור, העור האמור למעלה
 בעורו שחין, לא שפשה בעור הצער, ומחיה אינו סימן טומאה בנגע השחין, ולכן אין בענין
 רק שני סימני טומאה שער לבן ופסיון, ועצם הדבר אפשר לפי שהמחיה היא צער מן צדו,
 וכאן אי אפשר שהרי המקום שחין, שאצ"י שרפא, עדיין מקומה ללקח: נגע היא, הנהרת
 או השאת: (כג) ואם תחתיה, במקומה, כלומר שלא פשה לעמוד במקום שלא היה קודם לכן
 תחתיה

ה מ ע ר

(כג) צרבה, לדעת הר"ק והראש"ע הוא מענין שריפה, ולדעתם יהיה שרף ולרוב וכן לרף מן
 המתחלפים

תרגום אשכנזי קה

צינדונג, דער פריעסטער זאלל איהו ריין שפרעכען. (כד) ווען יעמאנד איין בראנדגעשויהר און זיינער הויט האט, אונד נאך דער היילונג דעס בראנד געשויהרס ענטשטעהט איין האבראטה אונד וויסער, אדער איין וויסער פלעקען; (נה) דער פריעסטער זיהעט, דאס

וּמְהֵרָוּ הַכֹּהֵן: ׀ רביעי שני (כד) אִו בְּשֵׁר כִּי־יִהְיֶה בְּעֵרוּ מְכוֹת־אֵשׁ וְהִיתָה מְחִית הַמְּכוֹה בַּהֲרַת לְבָנָה אֲדַמְדַּמַת אִו לְבָנָה: (כה) וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהִנִּיחָהּ: שער

ר ש י י

תרגום אונקלוס

(כד) מחית המכוה. שנימיניט כשחיתה המכוה הפכה לבהרת פתוכה או לבנה חלקה וסימני מכוה וסימני שחן שים הן ולמה חלקן הפתוכ לומר שאין מלטרפין זשעס זה נולד חלי גרים בשחין וחלי גרים במכוה לא ידונו כגרים: בראש

היא וידפיניה פהנא: (כד) או אינש ארי יהי במשכיה בואה דגור וחהי רושם בואה בהרא חורא סמקא או חורא: (כה) ויהוי יחה ברהנא והא אתחפיד שער למוחור כבהרחא

ב א ו ר

תחתיה, ולולי שזאת טונת המלה, אין לה פתרון כלל, שכל עומד באחו מקום שיעמוד, עומד תחתיו, וכן והכהן המשיח תחתיו מבניו, כלומר במקומו, שממלא מקומו בגדולה, והוא שאמר לא פשתה, לכן אפילו נשארה גדולה כמו שהיתה טהור, שהרי עמדה תחתיה: צרבת השחין היא, אפטר טעם הוא למה אינו מחייבו הסגר שני, כמו בנגע עור בשר, לפי שאין זה אלא צרבת השחין, ומלת צרבת פי' רש"י ז"ל כתרומתו רושם שיחול, אינו אלא רושם החמום הניכר בנשר, כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חמום, כמו ונלרבו בה כל פנים ריטרי"ד בלע"ז, צרבת ריטרי"ד שמוט בלע"ז: [ונרש"י ב"י עם רש"י ריטרי"ד בלע"ז] ורש"י ז"ל אמר כטעם מוקד וחום ולהבת, והכל אחד, כי הכתוב מדבר בשחין שהעלה עור בקליפת השום, ועדיין השחין בנשר, וכן אמרו בת"כ צרבת שזהו מקומה לרוב, ושיהא מקומה ניכר, ואמרו שחין ונרפא, נרפא ולא נרפא, וכן הוא אומר למטה צרבת השחין היא, עד שתקרום נקליפת השום: וטהרו, אבל נולד בה שער לכן אע"פ שלא פשתה טמא והוא שאמר למעלה והיא כהה, הא אם בימי הסגר העיוזה להוליד שער לכן טמא, וכמו שהוכחנו למעלה: (כד) מכוח אש, שראו בו, וכן כויה תחת כויה (שמות כ"א כ"ה), ומכות במשקל מננה עיר (ישוקאל מ' ב'), וכויה במשקל כויה רויה (תהלים כ"ג ה'), והן שני משקלי שמות. וכן הרבה: מחית המכוה, כל זמן שהעור מורד ומעלה לחה, אין מראות נגעים מטמאים בו, אבל כשמתחיל להעלות ארוכה ונגלד עליו עור נקליפת השום, אז מטמאים בו הנגעים, ועליו אמר מחית והיתה מחית המכוה, כמו שחין ונרפא, ודומה לזה פי' רש"י ז"ל מחית המכוה שנימיניט כשחיתה המכוה נהפכה לבהרת פתוכה או לבנה חלקה, וסימני שחין וסימני מכוה שזין הן, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מלטרפין זה עם זה, נולד חלי גרים בשחין וחלי גרים במכוה לא ידונו כגרים, וכן הוא בת"כ: בחרת

ה מ ע ר

המתחלפים, והחסם געעניוס בספר המלים שלו ערך צרבת אמר, שלדעת ת"א שרשה צרבת ע"ש. (כד) מכוח אש, כתב הרב המבאר שראו בו וכו', ומכות במשקל מננה עיר עיין בדבריו הנה אחז הרב לשון קצר מאוד, כי כוונתו שה"א לשרש והמ"ס למשקל, ויהיה בעיקרו מכוה כמו מננה, אך יען שבאה ה"א הנקבה בשמטה ה"א השרש כדויה. ובמלת מיה התחלפה ה"א השמטה למי' כמו מיה

א שֶׁעַר לֶבֶן בַּבְּהֵרֶת וּמֵרֵאָה עִמָּךְ
 מִן־הָעוֹר צִרְעַת הוּא בַּמְכוּרָה
 פְּרָחָה וְטִמְאָה אֹתוֹ הִכְהִין נִגַע
 צִרְעַת הוּא: (כו) וְאִם וַיִּרְאֶנָּה
 הִכְהִין וְהִנֵּה אֵין־בַּבְּהֵרֶת שֶׁעַר
 לֶבֶן וְשִׁפְלָה אֵינְנָה מִן־הָעוֹר
 וְהוּא כֹהֵה וְהִסְגִּירוּ הִכְהִין שְׁבַעַת
 יָמִים: (כז) וַרְאֵהוּ הִכְהִין בַּיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי אִם־פָּשָׁה תִּפְשָׁה בְּעוֹר
 וְטִמְאָה הִכְהִין אֹתוֹ נִגַע צִרְעַת
 הוּא: (כח) וְאִם־תִּחְתִּיָּה תַעֲמֹד
 הַבְּהֵרֶת לֹא־פָשְׂתָה בְּעוֹר

דאם דאז האאר אין דעם פלעץ קען ווייס געווארדען, אונד שיינט טיפער צו זיין, אלס דיא איבריגע הויט, זא איזט עס דער אויסזאטץ, דער אן דער שטעללע דעם בראנדגע. שוויחרס אויסגעבליהעט, דער פריסטער זאלל איהן פיר אונד ריין ערקלעהרען, עס איזט דער שארען דעם אויסזאט. צעס. (כו) זעהעט אבער דער פריעסטער דאס קיין ווייסעס האאר אין דעם פלעקען איזט, דער שייך איזט ניכט טיפער אלס דיא איבריגע הויט, אונד ער האט קיינען גלאנץ; זא זאלל איהן דער פריעסטער זי בען טאגע איינשליסען לאס. סען. (כז) דער פריעסטער בע. זעהט איהן אס זיעבענטען טאגע וויעדער; האט זיך דערזעלבע אין דער הויט אויסגעברייטעט, זא זאלל איהן דער פריעסטער פיר אונרוין ערקלעהרען, עס איזט דער שארען דעם אויסזאטצעס. (כח) בלייבט אבער דער פלעקען אן זיינער שטעללע, האט זיך ניכט אויסגעברייטעט אין דער

והוא

טאגע וויעדער; האט זיך דערזעלבע אין דער הויט אויסגעברייטעט, זא זאלל איהן דער פריעסטער פיר אונרוין ערקלעהרען, עס איזט דער שארען דעם אויסזאטצעס. (כח) בלייבט אבער דער פלעקען אן זיינער שטעללע, האט זיך ניכט אויסגעברייטעט אין דער

תרגום אונקלוס

בַּבְּהֵרֶתָא וּמִזְוָהָא עִמָּיִךְ מִן מִשְׁכַּא סְגִירוּתָא הִיא בְּכוּאָה סְגִינָא וּיְסָאֵב יִתִּיָּה
 בְּהֵרֶתָא מִכְּתֵשׁ סְגִירוּתָא הִיא: (כו) וְאִם יִחְוִינָה בְּהֵרֶתָא וְהָא לִית בַּבְּהֵרֶתָא
 שֶׁעַר חִיר וּמִכִּיכָא לִיתָהָא מִן מִשְׁכַּא וְהִיא עִמָּיִא וּיְסִגְרִינָיָה בְּהֵרֶתָא שְׁבַעַת יוֹמִין:
 (כז) וַיִּחְוִינָה בְּהֵרֶתָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אוֹסָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכַּא וּיְסָאֵב בְּהֵרֶתָא
 יִתִּיָּה מִכְּתֵשׁ סְגִירוּתָא הִיא: (כח) וְאִם בְּאַזְרָהָא קָמַת בְּהֵרֶתָא לָא אוֹסִיפַת
 בְּמִשְׁכַּא

ב א ו ר

בחרת, וכן שאז כמו שפירש בשזין: (כח) עמך מן העור, בעבור כשרת לבנה, ולעיל נגד אדמדמת שאר שבל, ולמדן זו מזו: (כו) ושפלה איננה, וכל שכן שפונה עמוקה, ונגד אדמדמת דבר, שאז לו פזיכה וכתה לריכה הסגר, וכל שכן לבנה חלקה: כחה, פשוט למעלה לפי שהיא חלושה, לובן שבה כמראה השיר, ואזר צד תצו ותהפוך צד לכן אז תפסה על כן לריכה הסגר, וכן תרגום יב"ע משול דהיא עמיא, לשון ספק בעבור שהיא עתה כחה, והזמן יגיד מה יהיה בה: (כז) ביום השביעי, להסגור שפלה יטאזו, ובשזין אמר סתם ולא שפלה תפסה בעור (סתיק כ"ג), שאם ראו ביום השביעי שלא פשה, וטהר אותו, ואז"ל חזר ופשה הרי הוא טמא, כמו בנגיעי עור בשר כמזרח לאעלה (פסוק ז'), ושזין ומכיה דין אחד להס ולמדן זו מזו: והיא

תרגום אשכנזי קו

דער הויט, אונד האט קיינען
בלאנץ, זא איזט עם בלאם דיא
פאם בראנדגעשווהר ערהא-
בענע שטעללע, דער פרויע-
סטער זאלל עם ריין שפרעכען,
דען עם איזט דיא נארבע דעם
בראנדגעשוויהרס. (נט) איינע
מאננס. אדער פרויענספער.
זאן, דיא איינען שאדען האט
אם קאפפֿע אדער אם בארטע,

וְהוּא כְהֵה שְׂאֵת הַמְכוּה הוּא
וְטָהְרוּ הַכֹּהֵן כִּי-צָרְבַת הַמְכוּה
הוּא: פ

חמישי

(נט) וְאִישׁ אֹו אִשָּׁה כִּי-יְהִי בּוֹ
נִגַע בְּרֹאשׁ אֹו בְּזָקֵן: (ל) וְרָאָה

הכהן

תרגום אונקלוס

(כט) בראש או בזקן - בל הכתוב חלק בין
נגע שבמקום שער לנגע שבמקום בשר שזה
סימנו בשער לבן וזה סימנו בשער להוב:
ובו

בְּמִשְׁכָּא וְהִיא עִמָּא עִמָּק פְּוָאָה הִיא וְיִדְבְּנִיָּה
פְּוָאָה אַרִי רוּשָׁם פְּוָאָה הִיא: (כט) וְגַבְר
או אַחְתָּא אַרִי יְהִי בִיָּה מִכְּתָשָׁא בְּרִישׁ אֹו

ב א ו ר

(בח) והוא כהה, מלוזה של המכה שער לבן, כמו והנה כהה הנוגע ולא פשה הנוגע בעור
(מסוק ו') ושם פרטוהו, חולשתה מעוררתה ואינה לריכה להסגר פעם שנית. ויפה תרגם יב"ט
והוא עמיא, לא כמו שתרגם הראשון מטול דהיא עמיא, כי הראשון נתינת טעם, והשני ודלתי
של הפך שער לבן, שאם נימי הסגר נולד שער לבן אעפ"י שלא פשתה עמאה: שאת המכות היא,
זאת השאת אינה נגע, אלא של מכות היא, ובשחין לא נאמר בו, לפי שבשחין אמר שתיקה שאת
לכנה או כהרת לכנה, ובמכות זכר לכד כהרת לבן חתם שאת המכות היא, שדין אחד לכהרת ולשאת:
צרבח המכות היא, פרטנו למעלה שהיא מזוס המכות, ונתן טעם למה שאת המכות עמאה,
לפי שהיא רק צרבח המכות: (כט) ואיש או אשה, זכר בנתקים איש או אשה, לפי שאמר
בראש או בזקן, הייתי אומר מי שאפשר בו נתק זקן מטמא, אשה שאין לה זקן, לא תטמא
אמילו בנתק הראש, האלך להזכיר שתיקה, בראש לאיש או אשה, או בזקן לאיש: בו, האיש
עיקר: בראש או בזקן, הכתוב חלק בין נגע שבמקום שער לנגע שבמקום בשר שזה סימנו
בשער לבן, וזה סימנו בשער להוב, שבהפך שער שאר שבו להוב, נתק הוא, כך שמו של נגע
שבמקום שער מפי' רש"י ז"ל, הבין רמב"ן ז"ל שנוונת רכינו כי נגע הנתק בראש במקום שער,
שעדיין שערות הראש או הזקן במקומם, ופרטת ואיש כי ימרט ראשו מדברת כשיפסחו השערות
ויקרת הראש יהיה עהור מטומאת נתקים, ותמה עליו כי הראש והזקן בעוד הזיער עליהן אינן
מטמאין במראות נגעים כלל. ולדעתי נגע שבמקום שער שאמר רכינו ז"ל אינו אלא תאך הראש
והזקן שהן מקומות המגדלים שער, אבל עכשיו מקום הנוגע סנוי משער, שזהו עלמו הנוגע
שנתקו השערות ממקומם. וכן זה שאמר נתק הוא, כך שמו של נגע שבמקום שער, אין כוונתו
שהוא

ה מ ע ר

(כט) בראש או בזקן, הרב המבאר הביא דעת ר"ש מקובו (והוא כפ"י בנגעים) שמרעט שער של
נתק עתיד לזוזר, ואמר וזהו לשון נתוק כמו ונתוק וברות (לקמן כ"ב כ"ד) ע"כ, ולא ירדתי לעומק
דעתו, כי לכאורה זאת ראיה לשחור, שהרי שם כיון שנתקו הבינים שב לא יחזרו למקומם ולא
ילמחו אחרים תחתיהם? ולדעת יודי ר' יצחק ווייסע נ"י יש להבדיל, רק שדבריו בלתי מדויקים
קצת, ולא כיון באמרו וזהו לשון נתק, שמלה זאת תורה תמיד על עקירת דבר החוזר, כי אם
רצה להביא ראיה שאין במשמעות שרש נתק עיקור דבר שלם עם שרשו כי אם נתיקת חלק מן הכל,
(לשיך ממלת מרט, שהוראתה עקירת השער מגופו עד שיאחר המקום שהוא חלק כמ"א אמבאר)
וכן נתוק וברות, שניתק חלק הכיס מאשר הטף המזוזר עמו בבשר אחד.

הכהן אתהנגע והנה מראהו
עמק מרהיעור ובו שער צהב

(ל) דער פריעסטער בעויעהט
איהן, אונד ער שיינעט טיע.
פער צו ויין אלס דיא איכריגע
הויט, אונד איזט דינגעס
גאלדנעלבעס האאר דארטן,

דק

ר ש י י

תרגום אונקלום

(ל) ובו שער להב. שהסך שער שחור

בדקן: (ל) ויהיו בהנא יח מכתשא והא
מחווהי עמיק מן משכא וביה שער סומק

שצו

דערק

באור

שהוא סם נלי פתרון, לפי שהשער עדיין נומח בו, וכמו שהנין רמב"ן ז"ל, אלא שסם נגע
זה נתק בעבור שנתק השער ממקום זה, שהוא סימן הנגע, לא כנגעי עור בשר ששמותיהן
שאת ובהרת בעבור מראותיהן, כי נגע הראש והזקן טומאת הנתק, לא מראה הלובן כי
מטמא בכל המראות לכן שחור וירוק, ולכן נקרא שמו נתק. וכן מה שאמר רבינו זה סימנו
בשער לכן, וזה סימנו בשער להוב, אין כוונתו שלענין המראות שזה ללרעת עור בשר שמטמא
בד' מראות הנראין תחת השער, כמו שהנין רמב"ן ז"ל, ותמה עליו שדבריו סותרים זה את
זה, שלהלן (פסוק מ"ב) פירש לא במראה נתקין של מקום שער שאין מטמאין בארבע מראות בהרת
ותולדתה שאת ותולדתה, אבל כוונתו על הבדל סימן טומאה שלהן, שעל ידו הוא מוחלט,
שנגעי עור בשר שער לכן מחליטו, וכנגע שבמקום שער, שער להוב מחליטו, כי המראות
לכד אינן מטמאין, ואולם מלשון לא במראה נתקין של מקום שער משמע שגם בנגע הנתק
יש שני מראה, אלא שאין לריך להיות ממראות נגעים של עור בשר, אלא כל המראות שזין
בנתק בין לכן בין ירוק בין שחור, וכמו שזנו בתוספתא הנגעים מטמאים בכל המראות אפילו לנבי'
בשחור ואחורים בלבן ומטמאים בשער להוב דק שמראיו כתננית הזהב, ועדיין אין לנו יודעים
מה בין פרשה זו של נתקי הראש שיטמאו בו בכל המראות ושער להוב, לפרשת ואיש כי ימרט ראשו
קרצ הוא, שמטהרו מטומאת נתקין, ומטמאו במראות נגעי עור בשר ובפסיון ובמחיה, ובשתייהן מקום
הנגע קרוח ונתוק מן השער, ואומר רמב"ן ז"ל שהנתק הוא כאשר ימרט אמלעות הראש, והשער
מקיף את הנתק מכל כד, וקרחת וגבחת הוא שימרט אחורי הראש כלו, או שימרט מבפאת פניו
כלו, ואין סביבות הנגע שער כלל, אז אינו נידון בסימני ראש וזקן. ורבינו שמשון מקולני ז"ל
פ' שמריטת שער של נתק עתיד לחזור, והוא לשון נתוק כמו ונתוק וכרות (פרשה כ"ב כ"ד),
נתקו כפות רגלי הכהנים (יהושע ד' י"ח), אבל קרחת וגבחת שנאמרה בהן המריטה, הוא שאין
השער עתיד לחזור, שיאשר הראש חלק ומלובן, כעין נחשת ממורט (מ"א ז' מ"ה), וכמו ברק
מרוטה (ישקאל כ"א י'), ואין זה נתק אלא קרח הוא גבחת הוא וטהור, ובשיבול בקרחת וגבחת
נגע לרעת יטמא כנגע עור בשר, באחת מד' מראות נגעים ובסימני מחיה ופסיון, ואמר
שרמזנו זה בק"רה, וכאשר דעתנו בפי' הכתובים בעז"ה: (ל) הנגע, מראה שנתחדש בראש או
בזקן במקום שנתקו שערותיו משונה מעור הראש או הזקן: מראהו עמק מן העור, וזה מראה
בהרת עזה כשלי, לא שלריך להיות אחת ממראות נגעים בנתק, אבל בא ללמדנו שאעפ"י
שיש בו מראה בהרת עזה, אין לורך שיהיה שורה הפך לכן, אבל טמאה בשער להוב דק,
ואם הפך לכן אינה מטמאה בנתק, וקרוב לומר שדבר הכתוב בהווה, כי דרך מראה בהרת
העמוקה מן העור, להסוך בנתק השער להוב, ועל כן אמר תחלה שבהיות בנתק מראה עזה
זו שהפך לשער להוב שהוא טמא, ואח"כ זכר אם אינה עמוקה ובכלל זה כל המראות המשובות מן
העור, שכלן מטמאין בנתק, אם הפכו שער להוב, או פשו בעור טמא, וזה דומה לסדר שאמר
הכתוב בראש הפנין כנגעי עור בשר, והבין: שער, מיעוט שער שנים: צהב, זורח במראה זהב,
] וכתב רש"י להוב כמו זהוב אורב"ל לא בלע"ז ונראה שהוא מלשון אר, בל"א (גק"ד), אלא שאין
התיבה

דק וטמא אתו הכהן נתק הוא
צרעת הראש או הזקן הוא:
(לא) וכי יראה הכהן את-נגע
הנתק והנה אין מראהו עמק

זא זאלל איהו דער פריעסטער
פיר אונריין ערקלעהרען, עם
איזט דער בעזע גרינד, דער
אויסזאץ אים קאפף, אדער אים
בארטע. (לא) ווען אבער דער
פריעסטער דען שאדען דעם
גרינדעם בעזיהעט, אונד פֿיניג
דעט, דאס צוואר זיין שייך
ניכט טיעפער איזט אלס דיא

מ

חרגום אונקלוס

ר ש י

שנו לכהוב: נתק הוא. כך שמו של
נגע שבמקום שער:

ושער

בַּעֲדָק וּסְאֵב יַחֲוִיהַ כֹּהֵן נִתְקָא הוּא סְגִירוּת
רִישָׁא אוּ דִיקְנָא הוּא: (לא) וְאִרִי יַחֲוִי כֹהֵן
יַח מִכְתָּשׁ נִתְקָא וְהָא לֵיחַ מְחֻזְזֵיהִ עֲמִיק

ב א ו ר

התיבה מדוקדקת כראוי, וכנ"י שנידי אינוס: דק, כך רגיל להיות שער הנתק חלוש ודק, ובת"כ
שנו דק לקוי. קצר דברי ר' עקיבא ר' יוחנן בן נורי אמר אפילו ארוך: נחק הוא, אין ספק שיש הבדל
בין שרש נתק לשרש מרט, אבל אין נראה בעיני שהוראת נתק על נתיקת שער החוזר וכומא, והוראת
מרט על שער שאינו חוזר וכומא וכדברי ר"ם מקול"ז, שהרי סך נכס ואכל נכס ראוי לחזור ולכמות,
וכמו שאמר רמב"ם ז"ל (הלכות ט"ז פ"ה ח'), ונקרא קרחת וגנחת, אבל ההבדל שזנייהן הוא
המבדיל בטעם שתי פרשיות הללו, והוא על דרך זה, נתק נקרא אם מחמת חולי הרעפת שבנשר,
אשר השער את נחו, ונעשה דק עד שבשיגעו בו ביד נפרך באמצעיתו, מלשון כאשר ינתק פתיל
הנעורת בהריחו אש (שופטים י"ז ט'), והחוט המשלש לא נמהרה ינתק (קהלת ד' י"ב), שכן דרך
חוט חלש דק להנתק לחלאין, והו נגע הנתק, שרע' הראש גברה עד שהדקו מקלת שער' הראש עד
שיתקו במשמוש היד, ונתקיס גם נופלים משרשם, ולכן הניחוק הזה לבדו סימן לרעת הוא, יהיה
מאיו מראה שיהיה, והפרשה השניה המדברת במריעת שער הוא כשהשערות נופלין ממקום חבורן,
מחמת חולי או זקנה או שאכל סם שהשירן, והשערות הנופלים שלמים וגסים כבתחלה, ואינן
נתקיס מאליהן במשמוש היד לחלאין, כמו ולחיי למורטים (ישעיה נ' ו'), שממרט ועוקר מן הזקן
שערות בריאות ושלמות, והנתק הוא נגע לרעת הראש והזקן ומטמא בשער להוב, כי אי אפשר לנתק
אלא על ידי לרעת הראש, אבל ההמרטה יקרה גם לבריאים או מחמת חולי שאין בו לרעת. ולפי
זאת היא מחלת הנתק שהשיער שעליו דק דק, לכן יהפוך מקלת שער דק לכהוב, כמו שבמראה
עור בשר יהפכו ללבן, ואותו שער להוב דק לקוי וחלוש, ואין לורך לרעת הראש והזקן שיהיה בו
אחת מד' מראות נגעים אבל מטמא בכל המראות, שעל כל פנים על ידי חולי הנתק משתנה
העור ממראיתו, וזוהי ענין החוספתא שהבאנו למעלה, ועם זה נכון הנל: צרעת הראש,
הנתק הזה בא מלרעת הראש או הזקן וטמא, וחכמים למדו מכאן שאין בהרת ושאר מראות
נגעים מטמאים בראש שאינו קרחת, אמרו נתק הוא לרעת הראש או הזקן הוא אין לראש ולזקן
טומאה אלא מטומאת נתקיס לבד, כלומר אין לראש ולזקן שיש עליו שיער טומאת לרעת, אלא
טומאת נתקין לבד, אבל קרחת וגנחת דומה לנגעי עור בשר, שהרי חלק הוא כעור הבשר:
(לא) וכי יראה הכהן, בתחילה: והנה אין מראהו עמק מן העור, אעפ"י שמראהו אינו עמוק
מן העור, וגם אין בו שער להוב, וזו אין לריך לומר שנבר אמר שער להוב סימן טומאה,
אבל בא ללמד שכל המראות שוין בנתק, ואין לורך שיהיה בו אחת מד' מראות נגעים, שהרי
למעלה בנגעי עור בשר אמר ואם בהרת לבנה היא בעור בשרו ועמוק אין מראה מן העור
(פסוק ד'), הוסיף לבנה שלא נעשה לומר שגם שאר המראות מטמאין וכמו שפרשנו שם, א"כ
כאן אשמש לומר והנה אין מראהו עמוק מן העור, ולא אמר לבנה, למדנו שמטמא בכל המראות:

ושער

תרגום אשכנזי

תזריע יג

איבריגע הויט, עם איזט אבער אויך קיין שווארצעס האאר דארטן, זא זאלל דער פריע סטעה דען שארן דעם גרינדעם זיעבען טאגע איינשליסען לאס. סען. (לכ) אם זיכענטען טאגע בעוזהעט דער פריעסטער דען שארען וויעדער, פינדעט ער דאס דער שארען דעם גרינע דעם זיך ניכט אויסגעברייט טעט, אויך קיין דיננעם גאלד געלבעס האאר דארטן, אונד דער שיין דעם גרינדעם ניכט טיעפער איזט, אלס דיא איבריגע הויט, (לג) זא זאלל דער זעל

מן העור ושער שחר אין בו והסגיר הכהן את נגע הנתק שבעת ימים: (לכ) וראתה הכהן את הנגע ביום השביעי והנה לא פשה הנתק ולא היה בו שער צהב ומראה הנתק אין עמק מן העור: (לג) והתגלה

ואח

ג' רמז

דער שיין דעם גרינדעם ניכט טיעפער איזט, אלס דיא איבריגע הויט, (לג) זא זאלל דער זעל

תרגום אונקלוס

ר ש י

מן משכא ושער אוקם לית ביה ויסגר כהנא ית מכתש נחקא שבעא יומין: (לכ) ויחזי כהנא ית מכתשא ביומא שביעאה והא לא אוסיף נחקא ולא הוה ביה שער סומק ומהוי נחקא לית עמיק מן משכא: (לג) ויגלה

(לא) ושער שחר אין בו. הא אס היה בו שער שחר טהור ואין לריך להסגר שהשער שחר סימן טהרה הוא בנתקים כמו שנאמר ושער שחר למח בו וגו': (לכ) והנה לא פשה וגו'. הא אס פשה או היה בו שער להוב טמא: (לג) והתגלה. סניבות הנתק: ואל

סחרני

ב א ו ר

ושער שחר אין בו, מיעט שער שנים, הא אס היה בו שער שחר טהור ואינו לריך להסגר, אלא כל שהשער השחר סימן טהור הוא בנתקים, כמו שאמר ושער שחר למח בו נרפא הנתק, אלא כל שערות הנתק בעשים דק דק למראה להוב, או לדקות וחולשתן ופול מעיקרן, לכן לריך להסגר לראות אס יפשה או ילמח בו שער להוב: (לכ) והנה לא פשה הנתק, הא אס פשה טמא, ואין הכתוב אומר לא פשה הנגע, לפי שאין הפשיון תלוי בנגע, שהיא מראה שנתחדש בעור ע"י הכרעת שיגדל, אלא אומר והנה לא פשה הנתק, שהוא חולשת השיער ונפילתו מן העור, שבו תלוי הפשיון, שאס נתקו יותר פרי הוא טמא: ולא היה בו, כשראהו עתה שער להוב, הא אס למח בו שער להוב בשבעת ימי הסגר טמא: ומראה הנתק, אפילו גם מראה הנתק אין עמוק מן העור, אף על פי כן לריך הסגר שני, והוא הדין אס היה עמוק מן העור, אלא שהכתוב דבר בהווה, שאס הוא מראה בהרת עזה העמוקה, יהי בו שער להוב דק, וכמ"ש (ססוק ל'): (לג) והתגלה, כשתפעל, לפי שאין גלות זה כגלות שנים טהרות, שנאמר והיה ביום השביעי יגלה את כל שער שרביכה להיות ככהן וכתער, וזו צעמנו ונכל אדם ובאיו דבר שירכה, והוראת ההתפעל על הפועל

ה מ ע ר

(לכ) אין עמוק מן העור, אתמה על הרב המתרגם כי בפסוק הקודם העתיק (דוך לוותר זיין טיין ניכט טיעפער איזט חאס דיא איבריגע הויט) והוא כפי הקבלה וכמו שפי' הרב המבאר, וכאן אמר בהעתקתו (אונד דער טיין דעם גרינדעם ניכט טיעפער איזט) שמשמע שאס הוא אינו עמוק יהיה מטרע מחלט, וזה כודאי איז וכמ"ש הרב המבאר.

תזריע יג

תרגום אשכנזי קח

וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהַסְגִּיר
הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שְׁבַעַת יָמִים
שְׁנִיתָ: (לד) וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־
הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנִיחַ לֹא־
פָּשָׂה הַנֶּתֶק בְּעוֹר וּמִרְאָהוּ אֵינְנו
עִמָּק מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן

ועלבע זיך שעערען לאַססען,
דיא שטעללע וואָ דער גרינד
איזט, מוז ער אַבער ניכט בע.
שעערען. אונד דער פריסטער
זאלל דען גרינד נאָכמאהלס
זיבען טאָגע איינשליסען לאַס.
סען. (לד) אַם זיעבענטען טאָג
גע בעזיעהט ער איהן, פֿינדעט
ער, דאַס דער גרינד זיך ניכט
אין דער הויט אויסגעברייטעט,
אונד דער שיין ניכט טיעפֿער

וכנס

איזט אַלס דיא איכריגע הויט, וואָ זאלל איהן דער פריעסטער ריין שפרעכען, ער וואַשט

ז"י

ר ש"י

תרגום אונקלוס

סַחֲרָנִי נְתָקָא וְדַעַם נְתָקָא לֹא יִגְלַח וְיִסְגַּר
בְּרִנָּא ית נְתָקָא שְׁבַעַת יוֹמִין תְּנִיגוֹרַת:
(לד) וְיִחֲזִי כְהֵנָּא ית נְתָקָא בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה
וְהָא לֹא אוֹסִיף נְתָקָא בְּמִשְׁכָּא וּמְחֻזְזֵי לִיתְחֻזֵּי עִמָּיק מִן מִשְׁכָּא וְדַפֵּי יתִּיהַ פְּהֵנָּא

ואת הנתק לא יגלח. מניח שתי שערות
סמוך לו סביב כדי שיהיה ניכר אם פשה
שאם יפשה יעבור השערות ויחל למקום
הגולוח

ויצנע

ב א ו ר

הסועל והמקבל באחד וכפי רלונו: ואח הנתק לא יגלח, אמרו חכמים נת"כ וכי מה יש בו, אלא
סמוך לנתק לא יגלח, והטעם כדי שיוכר פסיון הנתק, וכן שנינו (נגעים פ"ה ה'), כיצד מגלחין
את הנתק, מגלח חובה לו, ומניח שתי שערות סמוך לו, כדי שיהא ניכר אם פשה, ואם כן מלת
ואת כמו ועם שהוא אחד משמשויו, כלומר השער שעם הנתק לא יגלח, וכן תרגם אונקלוס ז"ל
ודעם נתקא לא יגלח, ולכד בנתק המוסגר יש לומר וכי מה יש בו, שאילו היה בו שער לזהב לא
היה מסגירו, שהוא מוחלט, ואילו היו בו שערות ממראות אחרות שחור או ירוק היה מטהרו,
אל בנתק טמא אכשר שיש שערות רבות מראה לזהב דק, והוא מסכים לדברנו בפי' מלת נתק,
שאינו כמו מריטה שופלים השערות כלם מן השורש, בעודם חזקים ובריאים, אלא דק לקוי
ונפדך, ולכן נאמר מלת ואת, שמשמעו מורה גם על הנתק עצמו, לפי שהוא גם ל"ת על נתקין
טמאים שיש בהן סימן טומאה של שער לזהב שלא יגלחו, וראיה מת"כ מניין לתולג סימני טומאה
מתוך נגעו שעובר בל"ת ת"ל ואת הנתק לא יגלח, והוא כפשוטו שלומד מזה לנתק שיש בו שער
לזהב, לא על המגלח השער שהניח סמוך לו, שהרי אין זה תולג סימני טומאה, והרב בעל משנה
למלך שחשב להוכיח ממשנה דלעיל שאין מראה הנתק משונה ממראה העור, שאם תאמר משונה
במראהו מה לורך להניח שער סמוך לו, כדי שיהא ניכר אם פשה, והרי ניכר הפסיון במראהו כמו
פסיון לרעת עור בשר, ולא היא, כי אין הפסיון במראהו, אלא בנתק עצמו, וכאמרו והנה לא
פשה הנתק (פסוק ל"ב), ולכן לריך שער סמוך לו להכיר הפסיון. ורש"י ז"ל פי' מניח שתי שערות
סמוך לו סביב כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעבור השערות ויחל למקום הגולוח, ודבריו
תמוהים בעיני, כי הפסיון הוא בשער הסמוך שאם נתקו גם הם ונשרו הרי זה פסיון, ומה פנין
מקום הגולוח לכאן, ועוד פסיון המראה נודע גם אם יגלח הכל, כמו נגע עור בשר, ואין ספק
שמאם יפשה ואילך אינו תלמיד כתב כן על הגליון וטעה, כי לשון רש"י ז"ל בשני כ"י שיש ביד הרב
המעתיק נר"ו אינו כתוב רק מניח שני שערות סמוך לו סביב כדי שיהא ניכר אם פשה:
(לד) ומראהו איננו עמק מן העור, אין הדבר תלוי במראהו וכמו שאמרנו, ופתרונו וכן על פי
דברנו למעלה (פסוק ל'), שנהיות מראהו עמוק מן העור מהפך השער לזהב, ולפי שנסוף

ההסגר

וּכְבֹּס בְּגָדָיו וּמָהָר: (לה) וְאִם-
 פָּשָׂה יַפְשֵׂה הַנֶּחֱתָק בְּעוֹר אַחֲרֵי
 מִסְרָתוֹ: (לו) וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְהִנִּיחַ
 פָּשָׂה הַנֶּחֱתָק בְּעוֹר לֹא יִבְקַר הַכֹּהֵן
 לְשַׁעַר הַצֵּהָב טָמֵא הוּא: (לז) וְאִם-
 בְּעֵינָיו עֲמַד הַנֶּחֱתָק וְשַׁעַר שְׁהוֹר

צמח

זיינע קליידער אונד איזט ריין .
 (לה) פֿעדברייטעט זיך אבער
 דער גרינד אין דער הויט ,
 נאָדעם ער ריין געשפראַכען
 וואָרדען, (לו) דער פריעסטער
 בעזיעהט איהן, אונד פֿינדעט
 דאָס דער גרינד זיך אויסגע-
 ברייטעט, זאָ האָט דער פריע-
 סטער ניכט ערשט נאָך דעם
 גאָלדנעלבען האָר צו זעהען,
 ער איזט אונריין . (לז) איזט

דער גרינד זאָ געבליעבען וויא ער וואָר, אונד עס איזט שוואַרצעס האָר דאָראַן נע-
 וואָ 5

תרגום אונקלוס

ר ש י

וַיַּצַּע לְבַדְּשׁוֹהֵי וַיְרַכִּי: (לה) וְאִם אוֹסָפָא
 יוֹסֵף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא בְּחַר דְּכֹחִינָה: (לו) וַיִּחְזִינִיחַ
 בְּהֵנָא וְהָא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא לֹא יִבְקַר
 בְּתֵנָא לְשַׁעַר סוּמָק מְסָאָב הוּא: (לז) וְאִם
 בְּד הוּה קָם נִתְקָא וְשַׁעַר אוֹכֵם צִמַח בִּינָה

פֿגילום: (לה) אַחרי טהרתו . אין לי אלא
 פֿשה לאַחר הַמִּטְוִי מניין אף בַּסּוֹף שְׂבוּעַ
 ראָשׁוֹן וּבַסּוֹף שְׂבוּעַ שְׁנִי ת"ל פֿשה יפֿשה:
 (לו) וְשַׁעַר שְׁחֹר . מניין אף הַיְרוּק וְהַאֲדוּם
 שאִינוֹ לְהוֹב ת"ל וְשַׁעַר לָשׁוֹן (ס"א ולמה)
 לְהוֹב דוּמָה לְתַנְבִּי' הַהֵב . לְהוֹב כְּמוֹ זֶהוּב
 אור"כלא

ב א ו ר

הַסֵּגֶר הַדָּבָר חֲלוּי בַּפְּסִיּוֹן אוֹ שַׁעַר לְהוֹב , שְׁנֵאֲחַת מִהֵן שֶׁחֲדָשׁ טָמֵא , וְהַפְּסִיּוֹן מְפֹרֵשׁ וְהַהֵב
 לֹא פֿשה הַנֶּגַע , אֲבָל שַׁעַר לְהוֹב לֹא נֹכַח , אֲמַר וּמִרְאָהוּ אִינוֹ עִמּוֹק , בְּלוֹמַר שֶׁלֹּא הָעוֹ לְהוֹלִיד
 שַׁעַר לְהוֹב : וְכַבֵּס בְּגָדָיו , כְּמוֹ בְּנִגְעֵי עוֹר כִּשְׁר אַחַר הַסֵּגֶר שְׁנִי: (לה) וְאִם פֿשה יפֿשה , אַעפ"י
 שֶׁבַּפְּסִיּוֹן בְּתַחֲלָה אִינוֹ סִימָן טוֹמְאָה , אִם פֿשה אַחרי טהרתו , אֲל תֵּאֲמַר עֵתָה כְּנִגַּע חֲדָשׁ הוּא , וְלֹא
 יִטְמָאנוּ הַפְּסִיּוֹן שֶׁנֶּחֱתָה , אֲלֹא דִינוֹ כַּפְּסִיּוֹן הַבָּא בִּימֵי הַסֵּגֶר וּמִטְמֵא , אֲבָל שַׁעַר לְהוֹב שֶׁנֶּחֱדָשׁ
 אַחַר הַפְּסִיּוֹן אֵין כּוֹרֵךְ לומר שֶׁהוּא טָמֵא , כִּי שַׁעַר לְהוֹב בֵּין בְּתַחֲלָה בֵּין בַּסּוֹף לְעוֹלָם סִימָן טוֹמְאָה :
 (לו) לֹא יִבְקַר , לָשׁוֹן בְּקַר אֹר שֶׁנִּכְלָטִים בּוֹ לֹרֵת הַדְּבָרִים , וְכֵן לֹא יִבְקַר בְּלוֹרֵת הַנֶּחֱתָק לְרֹאשׁוֹת אִם
 שַׁעַר לְהוֹב לְמַח בּוֹ , וְכֵמוֹ שֶׁאֲמַרנוּ שַׁעַר לְהוֹב עִמָּא וּודאֵי , אֲלֹא יִטְמָאנוּ בַּפְּסִיּוֹן לְבַד : (לז) וְאִם
 בְּעֵינָיו עֲמַד הַנֶּחֱתָק , לְכִי הַבַּשֵּׁט שֶׁנֶּעַל בַּסּוֹף שֶׁלִּפְנֵי פֿשה הַנֶּחֱתָק בְּעוֹר וְהָרִי הוּא טָמֵא , אֲמַר וְאִם
 בְּעֵינָיו עֲמַד הַנֶּחֱתָק , שֶׁלֹּא הֵלֵךְ לוֹ הַפְּסִיּוֹן , אִם שַׁעַר שְׁחֹר לְמַח בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּחֱתָק וְטָהוֹר , שֶׁהָרִי אֵין
 אֲפִשָׁר לְפָרֵשׁ שַׁעַמֵּד בְּעֵינָיו וְלֹא פֿשה , שֶׁאִם הוּא בַּסּוֹף הַסֵּגֶר שְׁנִי , גַּם אִם לֹא לְמַח בּוֹ שַׁעַר שְׁחֹר
 טָהוֹר שְׁכָן אֲמַר לְמַעֲלָה וְטָהַר אוֹתוֹ הַכֹּהֵן , וְאִילוּ פִירֵשׁ הַכְּתוּב דִּין שַׁעַר שְׁחֹר אֲבָל סוֹף הַסֵּגֶר רֹאשׁוֹן ,
 לֹא יִדְעֵנוּ שַׁעַר הַשְּׁחֹר מִטָּהַר גַּם טָמֵא מוֹחֲלֵט , עַכְשָׁיו שֶׁנִּכְתַּב אַחַר פְּסִיּוֹן שֶׁמְחַלְטוֹ לְטוֹמְאָה ,
 יִדְעֵנוּ שַׁעַר שְׁחֹר מִטָּהַר הַמוֹחֲלֵט וְכֵן הַמוֹסַגֵּר , זֶהכְּתוּב כִּי גַם עַל כֹּל הָאָמֹר בְּעֵינָיו , שֶׁאֵין
 מִרְאָהוּ עִמּוֹק מִן הָעוֹר וְכֵן שַׁעַר לְהוֹב דֵּק , גַּם אִם עֲמַד בְּעֵינָיו , וְלֹא הֵלֵךְ לוֹ שַׁעַר לְהוֹב , אֲלֹא
 שֶׁלֹּא בּוֹ שַׁעַר שְׁחֹר , נִרְפָּא הַנֶּחֱתָק וְחֹזֵר וּמִטְהַר אַחַר שֶׁהִיא מוֹחֲלֵט , וְכֵן בְּתַחֲלָה אִם יֵשׁ בּוֹ שַׁעַר
 שְׁחֹר , אַעפ"י שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שַׁעַר לְהוֹב אִינוֹ מִטְמֵא , כְּמִבְּחָר (פֿסוֹק ל"א) , וְאִין כֵּן בְּכִרְעַת עוֹר כִּשְׁר ,
 שֶׁשְׁתֵּי שַׁעֲרוֹת לְבָנוֹת מִטְמֵאִין אַעפ"י שֶׁשְׁחֹרוֹת הַדְּבָרָה בּוֹ , לְכִי שֶׁסִּימָן הַכְּרַעַת הִיא בְּתִיקַת הַשִּׁיעַר ,
 וְכִיּוֹן שֶׁלְּמִקְוֵה שַׁעֲרוֹת בְּרִיאֲוֹת אֵין כֹּאן עוֹד נֶחֱתָק , עַל כֵּן הוֹסִיף נִרְפָּא הַנֶּחֱתָק : שְׁחֹר , דָּבָר בְּהוֹוֵה
 שַׁעֲרוֹת

ה מ ע מ ר

(לז) וְשַׁעַר שְׁחֹר , פִּירֵשׁ"י מניין אף הַיְרוּק וְהַאֲדוּם שאִינוֹ לְהוֹב וְכו' לְהוֹב כְּמוֹ זֶהוּב אורב"ל א
 בְּלִב'ו ע"כ , זֶהוּב בְּל"ל הַיִּשְׁנָה וְכֵלָשׁוֹן אִיטְלִיא חֶרְפֵּלוֹחַ (פֿאִיטְטֶרְגָּוֹד , טִיטְטֶרְגָּוֹד) (ד"ה) .

צַמַח-בוּ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טְהוֹר הוּא
וְטְהוֹרוֹ הַכֹּהֵן: ס (לח) וְאִישׁ
אִו-אִשָּׁה כִּי-יְהִי בְעוֹר-בְּשָׂרָם
בְּהֵרֶת בְּהֵרֶת לְבָנֹת: (לט) וְרָאָה
הַכֹּהֵן וְהֵנָּה בְעוֹר-בְּשָׂרָם בְּהֵרֶת
כִּתוּת לְבָנֹת בְּהֵק הוּא פָּרַח בְּעוֹר

טהור

וַאֲכַסְעוּ, וְאִזְמַת דַּעַר גְּרִינֵד
נַעֲהִיילט, עַר אִזְמַת רִיין, דַּעַר
פֿרִיעַסְטַעַר זַאָלל אִוְהֵן רִיין
שְׁפֿרַע־עֵעֵן. (לח) אִינַע מַאָנַנִּם
אָדַעַר פֿרִוּיעַנִסְפַּעַרזֶאָן, דִּיא
אַן אִוְהֵרַעַר הוּיט, פֿלַעַקֶען הַאָט,
ווייסע פֿלַעַקֶען, (לט) דַּעַר
פֿרִיעַסְטַעַר זִיעַהֶעט, דַּאָס אִין
דַּעַר הוּיט ווייסע פֿלַעַקֶען זִיגַד,
דִּיא קִינַעַן גַּלְאָנִץ הַאָבַעַן, וְאִ

איוס עם איין פֿרוועלאייסלאנג, דעראין דער הויט הערפֿאַר געכליהעט האָט, ער

איוס

ר ש י

תרגום אונקלוס

אֲתַסִּי נִתְקָא דְבִי הוּא וְיִדְבִיגִיָּה בְּהֵנָּא:
(לח) וְגִבֵּר אִו אֲתַתָּא אֲרִי יְהִי בְמִשְׁךְ בְּסָרְהוֹן
בְּהָרֵן בְּהֵרֵן חוֹרֵן: (לט) וְיַחְזִי כְהֵנָּא וְהָא
בְּמִשְׁךְ בְּסָרְרוֹן בְּהֵרֵן עֲמִין חוֹרֵן בּוֹתְקָא

הוא

אורכ"ל לא בלע"ז: טהור הוא וטהרו הכהן.
הא טמא שטהרו הכהן לא טהור:
(לח) נהרות. חנרבורות: כהות לבנות.
שאין לזכר שלהן עו' ללא כוהה: (לט) נהקי
כמין לזכר הנראה כנשר אדם אדום
שקורין רו"ש"ו בין חנרבורות אדמימותו

קרוי

ב א ו ר

שעדרות הנחורים על הרוב שחורות, והוא הדק ירוק אדום ולבן כל שאינו להוב דק מטהרו: צמח
בו, מחדש, כמו ויחל שער ראשו ללמח (שופטים ט"ז כ"ג), כי נפילת שער הנתק אינה כנפילת
שער מוקנה שאינה חוזרת ולומחת, אלא כשענר חולי לרעת הנתק, ישוב העור ללמח שער בריא
השדאה הנהוגה לאדם זה, אבל שער להוב פעמים לא למח בו אלא הנתק הסך אותו לשער להוב,
ולכן אמר ובו שער להוב דק, ולא אמר שלמח בו: וטהרו הכהן, לפי שאמר טהור הוא, כסבור
אחה שילך לביתו, והכתוב מדבר במורע מוחלט לאחר הפשיון ודינו להטהר ככל הכתוב בפרשת
זאת תהיה תורת המטורע ביום טהרתו, על כן הוסיף וטהרו הכהן, כלומר זה שאמרתי טהור
הוא לפי שנרפא, ומעתה יטהרו הכהן בלפדים ובתגלחת, ובת"כ אמרו טהור הוא וטהרו הכהן,
הא טמא שטהרו הכהן אינו טהור: (לח) ואיש או אשה, אחר שהשלים דיני נגעי עור נשר
וסימניהם, ודיני נגעי שחין ומכה, ודיני נגעי ראש וזקן, הודיע עחה שהמראות שלריבין הסגר,
והמזליטין נסימני טומאה הם מקרום בינה ולמעלה, כמו שקבלו חכמים צפי' זאת או ספחת
או נהרת, אבל כל מיני לזכר שהן למטה מקרום בינה, או שאר המראות אינן לריבין הסגר,
זהו ענין פרשה זו, ומאמרו איש או אשה, ידענו שהאשה שזה לאיש בכל נגעי עור נשר, וכלן
מטמאין נה עד מראה נהק שהיא טהור: בעור בשרם, הן נגעי עור נשר, כי לרעת הראש
והזקן שהוא הנתק מטמא בכל המראות כמו שאמרנו: בהרח, כבר פרשנו שאין לשון נהרת על
הלזבן העו' אס כחם יהי' איך שיהי', והפ' הזאת ראיה לדברנו, שהיא מדברת מנהק שהוא למטה
מקרום בינה וקוראו נהרות, גם רש"י ז"ל פי' נהרות, חנרבורות: בהרח לבנות, אמר לשון
רבים, שאפילו יש בו נהרות רבות אינן מטמאין אותו וכל שכן אחת, ואמר לבנות, שאפילו הם
מראה לזכר אינן מטמאין, וכל שכן אס ממראות אחרות: (לט) בהרח כהוח לבנוח, פירש"י ז"ל
שאין

ה מ ע מ ר

(לח) בהרוח לבנוח, גם זה אין ראיה שנהרת אין ענינו זריחה (וכמו שחשב הפג המבאר), כי גם
הלזבן הכהה למטה מקרום של בינה יש לו נוגה מה, והעד שקראו הנחוב כוהק שהוא זוהר.
(לט) בחק, פירש"י כמין לזכר הנראה כנשר אדם אדום שקורין רוש"ו, ע"כ, מלה זו לזכר שר

הרגום אשכנזי

תזריע יג

איזט ריין. (מ) ווען איינעם דיא האארע אויספאללע, זא איזט ער איין קאהלקאפף, ער איזט

טהור הוא: ם שישו שלישי (מ) ואיש כי ימרט ראשו קרה הוא טהור

הוא

תרגום אונקלוס

הוא סגוי במשכא דכי הוא: (מ) וגבר ארי יתר שער רישיה קריח הוא דכי הוא:

ואם

ר ש"י קרוי בהק באיש עדן שבין עדשה לעדשה מנהיק הבשר בלובן לח: (מ) קרה הוא טהור הוא. טהור מטומאת נתקין שאינו כידון

באור

שאינ לובן שלהן עז אלא כוהה, ואין מלת כהה בכל מקום שזה נטעמו, שהרי בהסגר שני של לרעת עור בשר נאמר והנה כהה הנגע, ואפילו עז טהור וכמו שפרשנו שם, כי אין כהה לבד על כהיית מראה, אלא על כל רפיון פעמים רפיון מראה, ופעמים רפיון הנגע, שאין נכחה להביא סימני טומאה, ובאין קורא כהות אותן הבהרות שהן חלושות בלובן למטה ממראה קרום בילה, ואפשר שכן דעת בעל הטעמים שסמך בנגינה כהות לבנות, להורות שמדבר על חולשת מראה לובן, שהוא למטה מד' מראות המטמאות, ואילו היה שב על הנגע, היה לו לסמוך בנגינה בהרות כהות, ולהפריד מהן גלת לבנות. והבן: בהק הוא, כמין לובן הנראה בבשר אדם אדום שקורין רוס"ו [ס והוא רוס"א ובל"א (רָטְהַקְפָּן)] [ס] בין חרבויות אדמומיות קרוי בהק, באיש עדן, שבין עדשה לעדשה מנהיק הבשר בלובן לח כן פי' רש"י ז"ל. ולא מלאנו מלה זאת במקום אחר בכתבי הקדש, אבל בלשון חכמים ז"ל השתמשו בשרש זה על הזר, ואמרו מנהיק מסוף העולם ועד סופו. ואונקלוס ז"ל פתר בהרת נהרא, ובהק תרגם בזהקא, אבל יב"ע תרגם בהרת נהקא, ובהק תרגם לחר שהוא לשון לובן, כמו אחרות לחורות (שופטים ה' י'), למר לחר, ואפשר כמו שאמרה תורה על מראות נגעים שבעור ועמלו הבהן לרעת הוא (פסוק ח'), אמרה על מראות כהות הללו, שאין סבתן לרעת אלא בהק יש בבשר זה, והוא פרח בעור ועשה בהרות הללו, ולכן טהור הוא, ואינו כריך להסגירו כלל: (מ) ואיש, בין איש בין אשה, ולא נאמר איש אלא לענין שלמטה איש פורע ופורס ואין האשה פורעת ופורמת כך אמרו בתורת כהנים. ואיש כי ימרט ראשו, כבר פרשנו כי מריטה היא נפילת השער ממקום חבורו, ועידם שלמים ובריאים, לפעמים יקרה כן מחולי, או מן הזקנה, או שאכל סם שמזיר השער, ועל כלם אמר כי ימרט ראשו נפעל על ידי סבה, בין שאין השער עתיד לחזור, בין שעתיד לחזור, כל זמן שהראש ממורט הרי הוא קרח וטהור ממראה נתקין, וכן פירש רש"י ז"ל טהור מטומאת נתקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהן מקום שער, אלא בסימני נגע עור בשר בשער לבן ומחיה ופסיון. וכבר אמרנו (פסוק כ"ט) שאין דעת רש"י ז"ל שבמקום הנתק יש שער, אלא שהראש והזקן מקום גדול שער, לבד מקום הנתק שנתקו קלת השער מחמת לרעת, אבל קרחת וגבחת שאינו מחמת לרעת, נדון הראש והזקן בעור הבשר שאינו מקום גדול שער, ומטמא בד' מראות נגעים ובסימניהם, והוא פשוטו של מקרא, יאמר שאם נשרו שער הראש מחמת חולי או זקנה, אינו כריך הסגר כמו נתק לראות אם יבוא בו שער כהוב או פסיון, אלא קרח הוא טהור הוא, כלומר שאין נפילת שער זה מלרעת, כי השערות הנופלים בריאים וחזקים כדרכן, לא בשער הנופל מלרעת הנתק שהן דקים ופרכים ונתקים במשמש היד: ראשו, לא זכר הזקן שאין

המעמר

המעתיק רָטְהַקְפָּן, זה אינו כי רש"י בון על הגיחור הנמנה לבעלי מומין במשנה דבכורות פ"ו (מ"ה ב') ולא על בעל שער אדום, ועיין רש"י בכרות (נ"ח ב') ד"ה גיחור ובמראה לשון שם (ל"א ב') ד"ה לחר (ד"ה). (מ) ואיש כי ימרט, כתב הרב המנאר, ולא נאמר איש אלא לענין שלמטה איש פורע ופורס וכו' ע"ש, והראב"ע אמר ולא הזכיר האשה בעבור הלימה הרבה שיש בה לא יקרח ראשה, כי השער הוא בדמות עשב עכ"ל, וכן הורה הנסיון שלא תמלא קרחת באשה כי אם על המעט.

הוא: (מא) ואם מפאת פניו ימרט ראשו גבה הוא טהור הוא: (מב) וכי יהיה בקרחת או בגבהת נגע לבן אדמדם צרעת פרהת הוא בקרחתו או בגבהתו: (מג) וראה אתו הכהן והנה שאת-

הנגע

תרגום אשכנזי קי

איזט ריין . (מא) פאללען איהם אויף דער זייטע זיינעם אנגע . זיבטס דיא הארע אויס , זא איזט ער איין פארדערקאהל . קאפף , ער איזט ריין . (מב) ציי . געט זיך אן דער קאהלען היג טער אדער פארדערויטע איין דונקעלראטה אונד ווייסער שאדען , זא איזט עם דער אויסזאטן , דער אן דער קאהל לען הינטער אדער פארדערוי .

מע אויסגעבראפען . (מג) ווען איהן דער פרויסטער בעויהעט , אונד פינדעט , דאס איינע

דוני

ר ש י

תרגום אונקלוס

נידון בסימני ראש חקן שהן מקום שער חלא בסימני נגע עור בשר (בשער לבן) ומחיה ופסיון: (מא) ואם מפאת פניו . משפוע קדקד כלפי פניו קרוי גבחת ואף הלדעין שמכאן ומכאן בכלל ומשפוע קדקד כלפי אחוריו קרוי קרחת: (מב) נגע לבן אדמדם . פתוך . מנין שאר המראות ת' ל במראה לרעת עור בשר במראה הלרעת

האמור

(מא) ואם מקביל אפיה יתר שער רישיה גלוש הוא דכיה הוא: (מב) וארי יהי בקרחותא או בגלישותא מכחש חור סמוק סגירות סגיא היא בקרחותיה או בגלישותיה: (מג) ויחוי יתיה בהנא והא עמיק מכחשא חור

ב א ו ר

שלין מדרבו להמרט ודבר בהווה , וסוף סוף דין אחד להן: (מא) ואם מפאת פניו , משפוע קדקד כלפי פניו קרוי גבחת , ואף הלדעין שמכאן ומכאן בכלל , ומשפוע קדקד כלפי אחוריו קרוי קרחת בן פירש רש"י ז"ל וכן הוא בת"כ , וחלקן הכחוב לקרחת וגבחת אעפ"י ששתיהן טהורים , לומר שליין מלטרפין זה עם זה , ולין פושין מזה לזה , חלי גרויס קרחת וחלי גרויס גבחת אינן מלטרפין , וגרויס בלחד מהן סמוך לשני איין הפסיון בשני מטמא : גבחה הוא , המלה הזאת לא מלאגוה רק בפרשת לרעת הראש ונגעי בגדים , וכן אמר ראב"ע ז"ל גבחה איין לו חבר חון מהפרשה הזאת , והוא שם התואר ולפי שקרחת נוסף על כל מקום קרוח שבראש , לריך טעם למה משפוע קדקד כלפי אחוריו קרוי קרחת , ותארו קרחת , ומשפוע קדקד כלפי פניו קרוי גבחת ותארו גבחה , ואפשר לומר שאחורי הראש מקום שער בכל אדם , לכן כשימרט יקרא קרחת , אבל מפאת פניו בני אדם רבים שפדחתם גבוה והולך חלק למעלה ותארו גבחה , כמו הרים גבוהים (תהלים ס"ח י"ז) , על גבי חרשו חורשים (שם קכ"ט ג') , בעל מלח גבוה , או בעל פנים גבוהים , ולכן גם מי שפדחתו קלרה ושערותיו מכסים אותו , כשימרט נקרא גבחה : (מב) נגע לבן אדמדם , פתוך כמו או נהרת לבנה אדמדמת (פסוק י"ט) , והוא הדין כל הנגעים של ד' מראות מטמאין בקרחת וגבחת , שהרי אמר לפנינו במראה לרעת עור בשר , ואפשר שדבר בהווה שדרך נגעי הראש להיות מראה פתוך , וכמו שכל פרשת נגעים דבר בהווה וכמו שפרשו בכל מקום : צרעת פרחח הוא , אמרו רבותינו לרעת מלמד שהיא מטמא' במחיה , פורחת מלמד שהיא מטמאה בפסיון , היא מלמד שאינה מטמאה בשער לבן , ותמה על רש"י ז"ל שכתב בשער לבן מחיה ופסיון , וראיתי בלשון רש"י בשני כ"י ישנות שניד החכם המעתיק נר"ו , בלחד כתוב מחיה ופסיון , ולא נזכר שער לבן , ובשניה כתוב לבד חלא בסימני נגע עור בשר , ולא נזכר בו שער לבן מחיה ופסיון , ושניהם טובים , אבל ברש"י שלנו איזו תלמוד טועה הוסיף שער לבן , וראוי למחקו : (מג) וחנה שאח הנגע לבנה אדמדמת , כמו נגע השאת , כלומר הנגע אשר בשאת ,

כי

הַנִּגַע לְבִנְיָה אֲדַמְדָּמָת בְּקִרְחָתוֹ
אוּ בְגִבְחָתוֹ כְּמֵרֵאָה צִרְעַת עוֹר
בְּשָׂר׃ (מד) אִישׁ צִרְוֹעַ הוּא טָמֵא
הוּא טָמֵא יִטְמְאוּנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ

דונקעלארצטהע אונד ווייסע
ישטעללע זיך ערהאבען און דער
קאהלען דינטער אָדער פֿאַר
דערזייטע, דיאזאאויסזיעהט,
וויא דער אויסזאטץ אין דער
הויט, (מד) זאָ איזט דער סאָן

אויסזעטציג, ער איזט אונריין, דער פריסטער מוס איהן אונריין שפרעלען, ער האט וויינען

שאי

תרגום אונקלוס

רשיי

חור סמוך בקרחהויה או בגלישוותיה פמחוי
סגירוח קושך בסרא: (מד) גבר סגיר הוא
מסאב הוא סאבא יסאביניה פהנא ברישייה
מחשייה

האמור נפרשת עור בשר אדם כי יהיה
בעור בשרו ומה אמור בו שמטמא בארבע
מראות ונדון בשתי שנועות ולא כמראה
לרעת האמור בשחין ומכוה שהוא נדון
בשנוע אחד ולא כמראה נחקין של מקום
שער שאין מטמאין בארבע מראות שאת

ותולדתה בהרת ותולדתה: (מד) בראשו נגעו. אין לי אלא נחקין מנין לרבות שאר המנוגעים
ת"ל טמא יטמאנו לרבות את כלן על כלן הוא אומר בגדיו יהיו פרומים וגומר:
פרומים

באור

כי מראה השאת אינה מטמא, עד שיהיה בו סימן טומאה, וכאן לריך להיות מחיה בשאת,
או לאחר הסגר יפשה, לפי שלא נתפרשו סימני טומא' נגעי הראש נפרשה, שלא תאמר שהמראה
עלמה מטמא בקרחת וגנחת, אמר והנה שאת הנגע, ללמד שהמראה ענין בפני עלמו, והנגע
ענין בפני עלמה, וכמו שחתם כמראה לרעת עור בשר האמורה בפרשת אדם כי יהיה בעור
בשרו שאת או ספחת או בהרת, שלריכה להיות לה שאת מד' מראות נגעים, ולריך שזולד בה
סימן טומאה ונדון בשתי שנועות, וכן דין נגעי קרחת וגנחת, לא כמראה לרעת האמורה בשחין
ומכוה שהוא נדון בשנוע אחד, ולא כמראה נחקין שאין מטמאין בשאת ובהרת ותולדותיהן לא
בכל המראות, ולמעלה (פסוק י"ט) אמר בהרת לבנה אדמדמת, וכאן אמר שאת הנגע, למדנו
גם לשאת שמטמאה פתוך, וכן תולדותיהן, ואולי גם כאן דבר בהווה שרגיל נגע הראש להיות
שאת פתוך, ובעור הבשר בהרת פתובה: (מד) איש צרוע, בכל הפרשה חלה העומאה בנגע
לא באיש, שאמר (פסוק ג') נגע לרעת הוא, ולא אמר איש לרוע הוא, וכן (פסוק ח') ועמאו
הכהן לרעת היא, לא אמר לרוע הוא, וכן במחיה ובשחין ובמכוה ובנחק, לפי שעד כאן דבר
על משפט הנגע מראותיו וסימניו, ועכשיו שפסק, מדבר על משפט האיש בעל הנגע, שלא
תאמר שנגע הלרעת העמאה היא על אבר אחד מן הגוף, ואעפ"י שמטמא את בעליה, יסתיר
מקום הנגע ודיה, אלא איש לרוע הוא, כלו לרוע, וזה פי' וטעם למקרא שלאחריו והלרוע
וגו': טמא יטמאנו הבהן, אעפ"י שאמרתי טמא הוא, לריך שיטמאנו הבהן ויאמר לו טמא
אתה, כמו שבארנו בראש הענין (פסוק ב'): בראשו נגעו, לפי הפסע אינו שב על נגעי
הראש שסיים בהן, כי מקרא שאינו לריך הוא, ועוד מה בין נגע הראש לנגע עור בשר בענין
זה, בכלן נאמר ועמאו הבהן, אבל חוזר על כל הנגעים האמורים בפרשה, שבעל הנגע
הוא איש לרוע וטמא, ודינו כאמור למטה בענין, כי בראשו נגעו, כמו דמך בראשך,
שהוא חייב בדמו שגרם זאת לעלמו, וכן הוא במעשיו גרם לעלמו הנגע, שעי' כדד ישננדל
מכני אדם וכמו שאפרש בסמוך.] ח"ה אעפ"כ נראה שהוא מוסב על נגעי הראש, שבהן הוא
מדבר, ולפי שדינו משונה מדין לרעת מקום השער, אמר בראשו נגעו, כלומר אין הנגע הזה
מובדל מנגעי שאר הגוף, אלא שהוא בראש, ואחרי שאין שם שער, דין אחד לו עם נגעי עור
בשר

תוריע יג

תרגום אשכנזי קיא

נגעו: (מה) והצרוע אשר בו
הנגע בנגדיו יהיו פרמים וראשו
יהיה פרוע ועל שפם יעטה
וטמא וטמא יקרא: (מו) כל ימי

שאדען אם קאפפע. (מה) אין
אויסזעטציגער, דער דען שאדען
האט, זאלל צערריססענע קליי.
דער טראגען, זיין הויפט.
האאר ווילד וואכסען לאססען,
כיו איבער דען ליפפענבארט
אין לאנגע ער דען
שא

איינעהיללט געהען, אונד „אונריין“! „אונריין“! אויסרופען. (מו) זא לאנגע ער דען

תרגום אונקלוס

ר ש י

מכתשיה: (מה) ומגירא די ביה מכתשא
לבושהי יהון מבוזעין ורישיה יהי פרוע
ועל שפם באבילא יתעטף ולא תסתאבון
ולא תסתאבון יקרי: (מו) כל יומין די מכתשא
ביה

(מה) פרומים. קרועים: פרוע. מגודל
שער: ועל שפם יעטה. באבל: שפם.
שער השפתים גרנון בלע"ז: וטמא טמא
יקרא. משמיע שהא טמא ויפרשו ממנו:
נדד

ב א ו ר

באר: (מה) והצרוע, כפי פרושו על בראשו נגעו, יהיה וי' והלרוע משמש כמו כי, לפרש
בראשו נגעו שלפניו, כלומר זה שאמרתי בראשו נגעו שמעשיו גרמו לו הלער הזה, לפי שהאיש
הלרוע אינו דומה לשאר הטמאים, אלא בנגדיו יהיו פרומים וגו': אשר בו הנגע, שרעתו
סרה בו נגע, לא לרעת בלי נגע, ורבותיו דרשו אפילו בה"ג מזרע שנלטה על פרימה ופריעה,
כריד לקרוע ולפרוע: פרמים, קרועים, וכן אמרו בת"כ: פרוע, פי' רש"י ז"ל מגודל שער
ופרשתי (פרשה יו"ד ו'), אבל חכמים כחלקו בזה, ומה שפרשנו הוא דעת ר' אליעזר, ור' עקיבא
מדמהו לנגדיו יהיו פרומים, שהן חן לגוף, אך ראשו יהיה פרוע חן לגוף שיגלה ראשו ויסיר
הסודר מעליו, ולשון פרוע נוסף גם על זה, כמו פריעת מילה, וכן ופרע הכהן את ראש האשה,
זוכיר שמלת ראשה ויסתור שעה, ואתיהן במשמעות המלה: ועל שפם יעטה, חופה ראשו
כאבל, בת"כ, ויאמר ראב"ע ז"ל למעלה מהשפה, והמ"ם מהאורש והעד ולא עשה שפמו, ויפה
פי' רש"י ז"ל שפם, שער השפתים, גרנון בלע"ז ו' ח"ה לא מלאתי התיבה הזאת בלאן נרפת [°
כי שפה ושפתים נוסף על הכשר האדום שסביבות הפה, ושפם הוא מקום שער השפתים, וילוח
שיבסה הראש עד הפה, כי פיו פתוח ויקרא עמא: יעטה, בנגדיו מגורת עוטה אור מפי'
ראב"ע ז"ל, ויאמר עוד שלא יזיק ברוח פיו, ואין זה הטעם כי בדרך אגב בלבד אכל בעבור אכלות,
כמו פרימה ופריעה, וכן ת"א ז"ל ועל שפם באבילא יתעטף: וטמא טמא יקרא, יקרא לבני
אדם המתקרבים אליו, טמא אני טמא אני סורו מני, או לפי שישב עטוי ראש ואינו רואה,
יקרא טמא טמא, שלא יתקרב אדם אליו לחשוב שהוא אכל, לכן יודיע שהוא טמא, ומלת יקרא
גם על קורא בקול גדול להשמיע למרחוק, כמו הרימותי קולי ויקרא (בראשית ל"ט ט"ו), ושאר
הטמאין חייבין גם כן להודיע אל הקרב אליהן שהן טמאין, כמו שאמרו בת"כ, אלא שהן אומרים
סמוך אליהן, והמלרוע העטוף בראש יקרא טמא טמא: (מו) כל ימי אשר הנגע בו יטמא,
אין

ה מ ע מ ר

(מה) ועל שפם יעטה, אמר הראב"ע והטעם שלא יזיק ברוח פיו, והרב המבאר השיג עליו,
ואמר שאין זה הטעם כי בדרך אגב, במחילת כבודו אין מענין בדרך אגב שלא יקרב איש אליו, אך
שלא ידור איש עמו ואפילו מלרוע אחר כמפורש בת"כ, אולם כבר אמרו בפירוש שמלרוע קורא
וזונה ודורש, ולמי ידרוש אס אין איש אחר, וגם הוא מותר בתשמיש המטה (רמב"ם פ"י מהלכות
טומאת לרעת הלכה ו'). שפם, פירש"י שער השפתים גרנון בלע"ז ע"כ, והוא גרנון (טנוטלע)
עין מרפא לשון שנת (קכ"ט ב') ד"ה מאה שפמי. (ד"ה). (מו) כל ימי אשר הנגע בו,
דברי הרב המבאר פה לא זכיתי להבין, כי מה שלוק יש בין שפמה היולאת מגופו ובין טומאה
הנלה

אֲשֶׁר הִנֵּגְע בּוֹ יִטְמָא טַמְא
הוּא בְּדַר יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה
מוֹשְׁבוֹ: ׀ (מז) וְהִבְגֵד
כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נִגְע צָרְעָת בְּבֶגֶד

צמר

שאדען און זיך האט, דער אונג
רוין מצבט, זאלל ער אויך
אונרין זיין; ער זאלל איינזאם
בלויבען, זיינע וואהנונג זאלל
אויסערהאלב דעם לאגערם
זיין. (מז) איין געוואנד אין וועל
בעסדער שאדן דעם אויסזאט.
צעם ענטשטעהט, אין וואללען

ר ש י

תרגום אונקלוס

בֵּיה יְהִי מְסָאָב מְסָאָב הוּא בְּלַחֲדוּדֵיהּ יִתִּיב
מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא מוֹחְבִּיָּהּ: (מז) וּלְבוּשָׂא
אַרְיִ יְהִי בֵּיה מְכַתֵּשׁ סְגִירוֹ בְּלְבוּשׁ עֵמֶר אֹו
בלבוש

(מז) צדד ישב. שלא יהיו עמאים יושבים
עמו. ואמרו רבותינו מה נשתנה משאר
טמאים לישב צדד הואיל והוא הבדיל בלשון
הרע בין איש לאשתו ובין איש לרעהו אף
הוא יבדל: מחוץ למחנה. חוץ לג' מחנות:
לפסחים

ב א ו ר

אין טומאתו לימים כמו נוגע במת או בצרף, שלא פעם זמן רב פעם קצר, ותלויה בנגע, שכל
הימים שהנגע בו יטמא, כי טומאתו יוכלת מגופו, וכן בזב וזבה שלאמר כל ימי זוב טומאתו
(פרשה ט"ו כ"ה), על כן הוסיף טמא הוא, כלומר גופו טמא, ואיך יטהר בימים, וכן אמר
זבה טמאה היא, וזהו שתרנס יב"ע יהא מסאב, מטול דמסאב הוא: בדר ישב, חמור מכל
הטמאין, שאמר וישלחו מן המחנה כל לרוע וכל זב וכל טמא לנפש (במדבר ה' ז'), מחנה לכל
אחד ואחד, טמא מת משלח ממחנה שכונה, זב משלח גם ממחנה לוי, חמור מהן מכורע
שמשלח גם ממחנה ישראל, על כן כתוב צדד ישב, שלא יהיו הטמאין האחרים יושבים עמו,
ואילו כתב לבד צדד ישב, היה מתפרש שישב בביתו בחדר לבד ואין איש עמו, כמו ישב צדד
יידום כי נטל עליו (איכה ג' כ"ט), על כן הוסיף מחוץ למחנה מושבו מרוחק מכל בני אדם,
ואין זה אלא אם משלח חוץ לשלש מחנות, שאם יושב בעירו כמו טמא מת זוב אינו צדד. ואמרו
רבותינו ז"ל מה נשתנה משאר טמאים לישב צדד, הואיל והוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו
ובין איש לרעהו אף הוא יבדל, ודרשה זו ראוי לפרושו על כראשו נגעו והבין: (מז) והבגד כי
יהיה בו נגע צרעה, אין זה נטע ולא נמנהגו של עולם, וכן נגעי בתים, אבל אכזב אלהים
הוא בהשגחה פרטית על ישראל, כמו שכתב רמב"ם ז"ל בסוף הלכות טומאת לרעת, שהיה אוחז ופלא
בישראל להזהירן מל"ה, שהמספר ל"ה משתנות קירו' ביתו, ואם אינו חוזר משתנין בלי הצור שבביתו
שהיא יושב ושוכב עליהן, אם לא חזר בו משתנים הנגדים שעליו, ואם עדיין עומד ברשעו משתנה עורו
וילטרע, ויהיה מובדל ומסורסם לבדו, והאריך שם, גם רמב"ן ז"ל נפרשו לפסוק זה האריך בו, ולפי
שאינו נוגע לפשוטו של מקרא לא אעתיק דבריה: בבגד צמר או בבגד פשהים, והנגד כלל, למר ופשת'
פרט

ה מ ע ר

הבאה מזוהה לו, ובשניהם לא יטהר כל זמן שאובן בחוץ טומאתו או שהצרף בידו או שהוא באהל
המת, והזב והזבה לריבים ג"כ שנעת ימי נקיים כטמא מת, וא"כ כמה יבדלי אלה מאלה?
(מז) והבגד, ה"א הידיעה בכאן שלא כמשפט, ויראה לי כי לזה כיוון הת"כ (סוף פרשה י"ב) שאמר
הבגד לימד על הנגדים שציונין שילוח חוץ לשלש מחנות, וישיב למעלה על מחוץ למחנה מושבו,
וכן הבגד הזכר לקמן לריך להיות מחוץ למחנה, והרב בעל קרבן אהרן הבין שדרש זה מוי"ו,
ולדעתי עיקר הדרשה מן ה"א. נגע צרעה, הרב המנאר אהו בשיטת הרמב"ם ורמב"ן כי נגעי
הנגדים והבתים הם לזעלה מן הטבע, אולם הרד"א אמר כי התורה חששה פן השתמשו מלורעים
בנגדים האלה, ולזה ברא להם העיפוש וההשתחה, ואפשר שידבק הלרעת בהאיש אשר ישתמש בהם
עוד

תוריע יג

תרגום אשכנזי קיב

אָדער ליינען געוואַנד, (מח) אין דער קעמטע אָדער אים אייניג שלאָג פֿאַן ליינען אָדער וואָל. לע, אָדער אָן לעדער, אָדער אָן אַרבייט אויס לעדער. (מט) דיא שאַדהאַטע שטעלע לע זעהט דונקעלגריין אויס

צִמְרֵאוּ בְּבִגְדֵי פְּשִׁתִּים: (מח) אִו בִּשְׂתֵי אִו בְּעָרֵב לְפִשְׁתִּים וְלִצְמֹר אִו בְּעוֹר אִו בְּכָל־מְלֶאכֶת עוֹר: (מט) וְהָיָה הַיָּגֵעַ יִרְקָק וְאִו אַדמָם

ר ש י

תרגום אונקלוס

(מח) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה בו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה בו מלאכה: (מט) ירקק - ירוק שזירוקין

בְּלִבוֹשׁ בָּתָן: (מח) אִו בִּשְׂתֵי אִו בְּעָרֵב לְכַתָּנָא וְלַעֲמָרָא אִו בְּמִשְׁכָּא אִו בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁעָה: (מט) וְהָיָה מְכַתְּשָׁא יְרוֹק אִו סְמוֹק בְּלִבוֹשָׁא

ב א ו ר

פרט, אין בכלל אלא מה שצפרט, שאין שומאח נוגעים רק בצמר ופשתיים, ואין צמר אלא של רחלים, לא צמר גמלים וארנבים ונוצה של עזים, ואילו נאמר וכי יהיה נגע לרעת צנגד צמר או צנגד פשתיים, לא אחרתי אלא שכלו צמר או כלו פשתיים עכשיו שנאמר והנגד לרבות את הכלאים, ומה פשתיים לבנה צברייתו אף צמר לבן, לא רחלים בעלי נגעים, ולא שתייהן הננועים בידי אדם: (מח) או בשהי, הוא החוט ההילך לאורך הנגד: או בערב, הוא החוט העובר בו לרוחב, ומלת בשתי מן שתי לי אלהים, כי השמות יהרסון (תהלים י"א ג'), שהוא יסוד הנגד, והערב ההולך לרחבו יקרא בן לפי שמערב החוטין כלם: לפשתיים ולצמר, של פשתיים או של צמר. בן פירש רש"י ז"ל, או שהן מוכנים לעשות מהן צנגד פשתיים או צנגד צמר, [א"ה שמוש הלמ"ד כמו שהודעתיד פעמים רבות, סימן כללי, בין שהיה פשתיים או צמר, ובן לכל אשר נעשה העור למלאכה דלהלן (פסוק נ"א)]: בעור, זה עור שלא נעשה בו מלאכה, בין פי' רש"י ז"ל, כלומר שלא נעשה ממנו כלי, אבל נעשה בו תקין עור, פרט אם אינו מעופין: מלאכה עור, פי' רש"י ז"ל זה עור שנעשה בו מלאכה, כלומר שנעשה השנו בליים, אבל עורות שרובה לעשות מהן רצועות לסנדלים ולא עשאן עדיין, אינן מטמאים צנגעים, ואין אלו אלא עורות הגדלים בארץ, אבל עורות חית הים אינן מטמאין צנגעים, מת"כ: (מט) ירקק או אדמדם, בן הוא מראה נגעי הצנגדים, ואמרו בת"כ יכול כל מראה ירוק ת"ל ירקק ירוק שזירוקין, יכול כל מראה אדום, ת"ל אדמדם אדום שבאדומים, ובן כתב רש"י ז"ל בפרשו, ופרשתי (פסוק י"ט): בבגד או בעור, כנר אמורים למעלה, וחזר ופרטן והפך מן הסדר האמור למעלה, יראה לפי

ה מ ע ר

עור, ולכן הקפידה תורה אך על צנגד צמר ופשתי ועור, שהם כסות לעור אדם ובהם יתנסה, גם לדעת הרלב"ג הוא אך מקרה טבע, והנה צנגדים שאינם נוגעים בעיקרי האמונה הרעות נתונה לכל איש שיבור לה דרך הישר בעיניו כפי משפט שכלו, ולזה הנוצר יבחר. אך אולי תחלף על הרמב"ן, כי נראה שצבריו סותרין זא"ו, כי באן אמר שכל הנוגעים בין צמר ובין צנגדים ובין צנתיים אינם צנגע כלל ולא הוה בעולם אך מכת אלקים היו בדרך פלא על חטא ועון, ולקמן בפרשת סיטה אמר חז"ל: והנה אין בכל משפטי התורה דבר תלוי בנס, זולת הענין הזה שהוא פלא ונס קבוע שיעשה ה' וכו' ע"ש? ואלי כונתו שם, שלא נמלא נס קביע כסוטה, שתמיד אם תשעז אשתו יעשה ה' הכלא הזה, מה שאין בין צנגעים. (מט) ירקק או אדמדם, תמתי על הרב דון יצחק אברבנאל שאין מדרבו להתנגד לדעת רבותינו ז"ל בעניני סדיניסין, שכתב שיבקקק ואדמדם אינו היקוק והאודם הצוק, אלא במראה הדם היבש שאין האודם צוק

הרגום אשכנזי

תזריע יג

אָדער דונקעלרָאָטה, אים גע-
וואַנדע אָדער אים, לעדער,
אין קעטטע אָדער איינשלאַג,
זאָ וויא אַן אַללערלייא לעדערן
גערעטהע, זאָ איזט עם דער
שאַדען דעם אויסזאַטצעם,
אונד מוס דעם פריעסטער גע-
צייגט ווערדען. (ג) דער פריע-
סטער בעזיעהט דען שאַדען,
אונד מוס איהן זיעבען טאַגע
פֿערשליסען לאַססען. (גא) אַם
זיבענטען טאַגע בעזיעהט ער
איהן וויעדער, פֿינדעט ער,
דאַס דער שאַדען זיך אויסגע-
ברייטעט, אים געוואַנדע, אין
קעטטע אָדער איינשלאַג, אָדער אים לעדער, אין אַללען קונסטאַרבייטען, וואָזו
דאַו לעדער געברויכט ווירד, זאָ איזט עם איין שעדליכער אויסזאַץ, ער
איזט

אֲדַמְדִּים בַּבֶּגֶד אוֹ בְּעוֹר אוֹ בְּשֵׁתִי
אוֹ בְּעֶרְב אוֹ בְּכָל כְּלֵי עוֹר נִגַע
צִרְעַת הוּא וְהִרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן:
(כ) וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר
אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים: (כא) וְרָאָה
אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי כִּי־פָשָׁה
הַנֶּגַע בַּבֶּגֶד אוֹ בְּשֵׁתִי אוֹ בְּעֶרְב
אוֹ בְּעוֹר לְכָל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָעוֹר
לְמַלְאָכָה צִרְעַת מִמָּאֶרֶת הַנֶּגַע

טמא

טמא

ר ש י

תרגום אונקלוס

שזירוקין: אדמדם. אדום שנאדומים:
(גא) לרעת ממארת. לשון סילון ממאיר
פוי"נט

בְּלִבוֹשָׁא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּשֵׁתִיא אוֹ בְּעֶרְבָא
אוֹ בְּכָל מָאן דְּמִשְׁקָה מְכַתֵּשׁ סְגִירוּחָא הוּא
וְיִתְחַזֵּי לְכַהֲנָא: (כ) וְיִתְחַזֵּי כַּהֲנָא ית מְכַתֵּשׁא וְיִסְגֵּר ית מְכַתֵּשׁא שִׁבְעָא יוֹמִין:
(כא) וְיִתְחַזֵּי ית מְכַתֵּשׁא בַּיּוֹמָא שְׂבִיעָאָה אַרְי אוֹסִיף מְכַתֵּשׁא בְּלִבוֹשָׁא אוֹ בְּשֵׁתִיא אוֹ
בְּעֶרְבָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא לְכָל דִּי יתְעַבִּיד מִשְׁכָּא לְעִיבִידְתָּא סְגִירוּחָא מְחֹרָא מְכַתֵּשׁא

מסאב

ב א ו ר

לפי הפשט לפי שאמר יררק או אדמדם, טעינו לומר שהאחד מראה נגע ופשתים והשני מראה נגע העור, חזר וכתבן וסמך עור לבגד, וכלי עור לשתי וערב, שתי המראות נוהגין בכלן: נגע צרעת הוא, אלה המראות הם נגע לרעת שאמרתי עליו והנגד כי יהיה בו נגע לרעת ואינו לריך עוד סימן טומאה לטמא, כמו נגעי עור בשר שריך שער לבן או מחיה או פסיון, ואם אין אחת מאלה אינו נגע לרעת אפילו מראה עזה בשלג, ובנגדים כשעומד במראהו בהסגר שני טמא בלי סימן אחר: (גא) כי פשה הנגע בבגד וגו', חזר לפרוט כלן, ולמדו רבותינו שגא ללמד אפילו אין הפסיון סמוך לנגע, אלא כל מקום שפשה בנגד או בשתי וכו' נקרא פסיון ומחלט לטומאה, לא כמו בנגעי עור בשר, אלא שהפסיון הסמוך בכל שהו, והרחוק בגריס, וזה פשה הנגע, שיהיה הפסיון הרחוק כשיעור נגע: צרעת ממארת הנגע, סי'

ה מ ע מ ר

חוק, והוא כפירוש הראשון שהניח הראב"ע שהכפל יורה כאן על חסרון ונגד דעת ח"ל. והר"א
את הכהן, כמו אל הכהן, כן כתב הרד"ק, ונאמת לא נמלא ההפעל מן ראה כי אם ביחס הפעול
בכל מקום, אשר אתה מְרַחֵם (שמות כ"ה מ') אשר מְרַחֵם, (שם כ"ו ל') וכדומה.
(גא) צרעת ממארת, ח"ל סגירות סאורא נוי"ן ול"ט נסט"ך, וכמו שהניח הרמב"ן וו"ל:
מאונקלוס

תּרְגוּם אֲשֶׁכְנוּי קִיג

איזט אונרײן . (נב) מצאן זאלל דאזקלייד, קעטטע אָדער איינע שלאג, אין וואַללע אָדער לײַ גען, זאָ וויא דאז לעדערנע גרעטהע, וואַראַן דער שאַדען זײן ווירד, פֿערברענגען, עס איזט אײן שעדליכער אױס־זאַטץ, ער מוס פֿערברענגט ווער=

טָמא הוּא: (נב) וְשָׂרַף אֶת־הַבָּגֶד אוֹ אֶת־הַשֵּׁתִי וְאוֹ אֶת־הָעֶרְב בְּצִמּוֹר אוֹ בַּפְּשָׁתִים אוֹ אֶת־כָּל־כְּלֵי הָעוֹר אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ הַנֶּגַע כִּי־צִרְעַת מִמָּאֶרֶת הוּא כִּאֲשֶׁר

חֲשָׂרָף

ר ש י

תּרְגוּם אֲוִנְקָלוּס

פּוּיִינ־טֵש בלעז. ומדרשו חן צו מארה שלא תהי' הימנה: (נב) כלומר או בפשתי. של למר או של פשתיים זהו פשוטו. ומדרשו יכול יביא גזיז למר ואניכי פשתן וישרפם עמו ת"ל היא באש חֲשָׂרָף אינה לריכה ד"א עמה. ח"כ מת"ל כלומר או בפשתיים להוֹיֵא

מִסָּאָב הוּא: (נב) וַיִּקְדַּי ית לְכַוְשָׂא או ית שְׁתִּיא או ית עֶרְבָא בְּעִמְרָא או בְּכִיתָנָא או ית כָּל מָאן דְּמִשְׂרָף דִּי יְהִי בֵּיה מִכְתָּשָׂא אַרְי סְגִירוּת מְחֻרָא הִיא בְּנוּרָא תְחֻקָּד:

ואם

ב א ז ר

פי' רש"ס ז"ל כמו סילון ממזיר וקון מכאיב, וכן המזרה והמהומה, לשון קללה ומסרון, אבל רש"י ז"ל פי' לשון סילון ממזיר פוויינ"ט בלעז" (ובל"א לוגעשפיטלט, טטעכענד), וכן אמר ראב"ע ז"ל כמו סילון ממזיר, ואמר שסילון כמו קון, יהי' ממזיר כמו מכאיב, והמ"ס הב' נמלח ממזרת שרש ואינה מגורת מארה, וכן דעת רר"ק ז"ל בצרשים שזרשו מזר וכן נכון. ולדעתי חמר בן בונעי הנגד, לדמותו לסילון ממזיר שלא יללח לכל, כי נגעי עור נצר אעפ"י שמחליטין לטומאה, יש תרופה ורפואה לאחר זמן, כאמרו נרפא נגע הטרעף מן הטרוע (לקמן י"ד ג') אבל נגד מוחלט אין לו תקנה אלא ישרף וזהו לרעת ממזרת, כמו הקון והסילון שרף ישרפו, בן הנגד המנוגע הזה באש ישרף, וכמו סילון שהוא ממזיר לאחר, שגזי אדם נגפיים בו, בן זה לרעת ממזרת לאחר, שמבלה את הנגד בלו: (נב) בעמר או בפשתיים, של למר או של פשתיים זהו פשוטו לשון רש"י ז"ל, ופי' רח"מ ז"ל שכוונתו שג"ת כלומר בפשתיים, כג"ת והנותר נבצר ובלחם כמו מן, מן הנבצר ומן הלחם, וכן כיום השמיני והלחה, כמו מיום השמיני והלחה, וכן כלומר או בפשתיים, מלמר או מן הפשתיים. וסוף סוף מקרא שאינו לריך הוא שהוא מסורש למעלה, ולריכין אנו לדרשת רבותינו ז"ל שבא להוֹיֵא את האומרות, שאם יש אימרה לנגד ממין אחר, אינו נשרף עמו, וכן שנינו (נגעים פרק י"א י'), חלוק שנראה בו נגע מליל את האומרות שבו, אפילו הן ארגמן, כלומר וכל שכן זהב וכסף שאין מינן מטמאין בנגעים כלל, וכן נראה מפשוטו של מקרא שהסוף אשר יהיה בו הנגע, כלומר החלקים שיש בו טומאת הנגע, וזהו כלומר או בפשתיים או את כל כלי העור, שהן לנגדן מקבלין טומאת הנגע: צרעת ממזרת הוא, אפשר שחור לומר בן, לתת טעם למה תשרף, ולא יוכל להשליכה למקום טמא, ואמר שהיא לרעת ממזרת לאחרים, כמו סילון ממזיר המכאיב לאחרים, ואם לא ישרף אפשר שיזיק לנגד אחר שיחל ממנו הנגע

ה מ ע ר

ואונקלוס תרגם סגירות מחזרה שעשאו בן מן סילון ממזיר (ויחזקאל כ"ח כ"ד) שכן קורין בארמית לקולים המכאיבים חזרי, כחזרה בנגבא דעמרא (ברכות ט' א'), שקולי טינותך ושדי אחזרי (שבת ס"ג ב') ע"כ, וע"ז דון רש"י שלועז פוויינ"ט בלעז"ו, וביחזקאל שם פירש סילון ממזיר כמו לרעת ממזרת פוויינ"ט ע"כ, וכן נכון וזהו פּוּיִינ־טֵש (טטעכענד) (ד"ה) אחר

תרגום אשכנזי

חזריע יג

חֲשֹׁרֶף: (נג) וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן
וְהָיָה לֹא־פֶשַׁע הַנֶּגַע בְּבִגְדוֹ אוֹ
בְּשֵׁתוֹ אוֹ בְּעֶרְבּוֹ אוֹ בְּכָל־כְּלֵי־
עֹר: (נד) וְצִוָּה הַכֹּהֵן וּכְבַסּוּ אֶת־
אֲשֵׁר־בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוּ שִׁבְעַת־
יָמִים שְׁנִית: * (נה) וְרָאָה הַכֹּהֵן
אֲחֵרֵי וְהִכְבִּס אֶת־הַנֶּגַע וְהָיָה

ווערדען. (נג) זיהעט דער פריי
סטער אבער, דאס דער שא
דען אים געוואנדע, אין קעטמע
אדער איינשלאג, אדער לע
דערנען גערעטהע זיך ניכט
אויסגעברויטעט האט, (נד) זא
זאלל דער פריעסטער בעפעה
לען, דאס מאן דאז שטיק ווא
שע, וואראן דער שאדען איזט,
אונד מאן זאלל עס נאכמאהלם
זיעבען טאגע פערשליעסען.
(נה) פֿינדעט דער פריעסטער,
נאכדעם דער שאדען געווא

אשר בו הנגע

לא

תרגום אונקלוס

ר ש י

(נג) וְאִם יִחְוִי כַהֵנָא וְהָא לָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׂא
בְּלְבוּשָׂא אוֹ בְּשֵׁתָא אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ בְּכָל מָאן
דְּמִשְׁךְ: (נד) וְיִפְקִיד כַהֵנָא וְיִחְרוֹן יַת־דִּי בֵיהּ
מִכְתָּשָׂא וְיִסְגְּרִינְיָה שִׁבְעָא יוֹמִין חֲנִיכּוֹת:
(נה) וְיִחְוִי כַהֵנָא בְּתַר דְּחִרְוִי ת מִכְתָּשָׂא וְהָא

להוויא את האומניות שבו שהן ממין אחר.
אומניות לשון שפה כמו אימרא: (נד) את
אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלבד
ת"ל את אשר בו הנגע יכול כל הבגד כולו
טעון כבוס ת"ל הנגע הא ביחד יכבס מן
הבגד עמו: (נה) אחרי הכבס. לשון
העשות

לא

ב א ו ר

הנגע: (נג) לֹא פֶשַׁע הַנֶּגַע בְּבִגְדוֹ, לֹא פִּשְׁיוֹן סִמּוֹךְ, וְלֹא פִּשְׁיוֹן רְחוּק: (נד) וּכְבַסּוּ, כָּל
כְּבִיסָה כִּתְּבַעַל בְּגָדִים, וְהָיָה לִלְבָן הַנֶּגְדִים מִכְתָּמֵיהֶן וּמְכַל שְׁחִרְוִית הַנֶּדֶק בָּם, וְנִעֲשִׂית עַל
יְדֵי תַר וּבִזְרִית וּכְיֹלָא, כְּמוֹ אִם תִּכְבְּסִי בְּתַר וְתַרְבִּי לָךְ בִּזְרִית וְכַתָּם עוֹנֵךְ לְפָנֵי (יִרְמִי' ב' כ"ב),
וְכַן כֹּהֵן יִכְבֶּסוּ בְּגַד הַמְּנוּגַע הַזֶּה בְּתַר וּבִזְרִית לְהַסִּיר מִמֶּנּוּ כַתָּם הַנֶּגַע: אִתְּ אִשְׁר
בּוֹ הַנֶּגַע, אִתְּ הַבְּגָד אוֹ הַשֵּׁתִי אוֹ הַעֹר שֶׁבוֹ הַנֶּגַע, וְאִילוֹ אִמַר וּכְבַסּוּ אֶת הַבְּגָד הַיֵּה לְרִיךְ לְפָנֵי
אוֹ אִתְּ הַשֵּׁתִי אוֹ אִתְּ הַעֶרְבּ אוֹ אִתְּ הַעֹר, זֶהוּ לְפִי פִּשְׁוֹ, וְרַבּוּתוֹ ז"ל אִמְרוּ יִכְבֶּס הַנֶּגַע לְבַד,
ת"ל אִתְּ אִשְׁר בּוֹ הַנֶּגַע, הֵא בִּיחַד יִכְבֶּס מִן הַבְּגָד עִמּוֹ; שְׂאִילוֹ הַבְּגָד כָּלוּ, הֵיךְ אִמַר וּכְבַסּוּ אֶת
הַבְּגָד, וְאִילוֹ הַנֶּגַע לְבַדוֹ הֵיךְ אִמַר וּכְבַסּוּ אֶת הַנֶּגַע: (נה) הַכְּבִיס אֶת הַנֶּגַע, פִּי' רִאשׁוֹנֵי ז"ל
שֶׁ הַפּוֹעֵל שֶׁלֹּא הִזְכִּיר שֶׁ הַפּוֹעֵל מִהַבְּגָד הַנּוֹסֵף, וְהַדְּבָר כֵּן הוּא, רַק שֶׁהוּא מוֹרַכֵב, שֶׁאִם

ה מ ע מ ר

(נה) אחרי הכבס, הרב המנאח העמיק עכה כוונת ההרכבה הזאת עיין בדבריו, והביא לו ראוי
מדברי רד"ק, אולם לדעתי מה שכתב הרד"ק במכלול ובשרשים שהוא מורכב מן שלא נזכר שם פועלו
ומן ההפעל, אין כוונתו שהוא מורכב משתי הוראות הבנינים האלה, שא"כ מה יעשה ביתר
המשלים שזכר לא התפקידו אחרי אשר הטמאה וכדומה, כי מה שהמליאו האחרונים בנין התפעל,
הוא דבר חדש מקרוב צא לא שערובה הראשונים (עיין תל"ע דפוס פראג ח"ב ערך"ק התפעל
בהערה); אך דעתי שכוונתו היתה מורכבים מן הפעל ומן התפעל, ובחוראתו הוא אך התפעל
לבד ונחלפה חיר"ק הה"ל בקמ"ץ חטף או בשור"ק קטן לפני דגש, ומה שאמר במכלול (שער פעלים
טור הששי) ואינו זר עמו שכתבו דב"ס, כוונתו שאליו ההפעל כמו שחשב הכ"כ"ע, וא"כ יהיה דגש
הפ"א גם תנועת העי"ן שלא כמחשבי; אך הוא שהתפעל, וחילוף התנועות והדגש לתשלוש התי"ו
לא לזריתם בעירי. ואחר הדבר, והאמת האלה הלני אומר כי גם כאן הוא ההתפעל גרידא, ושעור
הכתי' אחרי התפעל (המכבס) את הנגע, וצ"ל ההתפעל להורות שכבס אותו יפה יפה, כי גם
השקיה והתאידה מהוראת ההתפעל כמו התהלך התפעל וכדומה (ועי' עוד מה שכתב' בסמוך הכ"כ)

תרגום אשכנזי קיד

שען ווארדען, דאס ער וינע
פארבע ניכט פערואנדעלט,
אונד זיך אויך ניכט אויסגע
ברייטעט האט, זא איזט דאז
שטיק אונריין, אונד מום פער
ברענגט ווערדען; עם איזט
איינע צעהרונג אן דער אונ

לאהפך הנגע את עינו והנגע
לא פשה טמא הוא באש
תשרפנו פחתת הוא בקרחתו

תרגום אונקלוס

לא שנא מכתשא מן בד הוה ומכתשא
לא אוסיף מסאב הוא בנורא תוקדיניה
סברא היא בשחיקותיה או כחדותיה:

ר ש י

העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא
הוכחה ממראיתו: והנגע לא פשה.
שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא ואכל
לא הפך ופשה הפך ולא פשה אינו יודע
מה יעשה לו ת"ל והסגיר את הנגע מ"ט
דברי ר' יהודה וכו' א כולי כדאיתא בתורת
לשון גומא כמו באחת הפסחים (שמו"ב
י"ז) כלומר שפלה היא נגע שמראיו נשקעים: בקרחתו או בגבחתו. בתרגומו בשחיקותיה או כחדותיה.

ב א ו ר

הוא מן ההפעל היה ראוי להיות הקפס, אבל הכנס מורכב עמו ההתפעל התכנס, וכן אמר
ד"ק ז"ל בראש זה הכנס מקור מורכב מההתפעל וממה שלא חזר פועלו מהנוסף. וזאתי פעמים
יש בפרשה זו ההרכבה הזאת, ושלה פעמים בלי הרכבה, ומלינה עמוקה היא, כי הוראת
ההפעל על ידו אמעיים, והן הדברים שמבנסים בו נתר ובורית וביולא, ומהוראת ההתפעל
על ההפך והדמיון, כמו יש מתעשר, יש מתרוש, הנה נתחכמה וביולא, והנכיסה היא שכלבנת
הסגר ומעביר כתמיו, לכן בפסוק זה שאמר והנה לא הפך הנגע את עינו, לא היה כאן כביסה,
על כן הרכיב המלה מהפעל והתפעל, שהכנס בנמר ובורית מבנסים, ולא כונס אלא התכנס
בדמיון, שלא נשתנה מראהו, ולפי שדעת הכהן היה שיסור ממנו הנגע ע"י הכנסו, אמר וכנסו;
והנה לא הפך הנגע אה עינו, לא נהפך למראה אחר שאינו מטמא, כגון לשחור או לתכלת,
שחילו הפך טהור אעפ"י שפשה, ואם מירוק שבירוקין נעשה ירוק זהו כהה האמור בענין (פסוק
נ"ו), שדינו יקרע ויולל הנגד, וכל החלוקות הללו כלל רש"י ז"ל באמרו לא כהה ממראיתו, פי'
דבריו שעדיין ירוק שבירוקין או אדום שבאדומין, אבל כהה להיות ירוק או אדום, וכל שכן
שהפך עינו למראה טהור אין דינו בשריפה, ויש הפך עינו ואינו טהור, כגון שנהפך מירקרק
לאדמדמם ומאדמדמם לירקרק שניהן סימני טומאה, ועל זה אמרו בברייתא דת"כ הפך ולא פשה
אינו יודע מה יעשה לו, כלומר שהפך ממראה טמא למראה טמא אחר ולא פשה, וכל שכן אם
פשה, ר' יהודה אומר על זה באמר והסגיר את הנגע שבעת ימים, שדון כנגע חדש ונרדף
הסגר בנתחלה, ואבילו פשה אין הפסיון מטמא בתחלה, וחכמים סוכרים שהוא נעמד בעינו,
ואינו קורא הפך את עינו שיטהר אלא בשנהפך למראה טהור, וזהו שאינו (נגעים י"א ד') נשתנה
ופשה נשתנה ולא פשה כאילו לא נשתנה ר' יהודה אומר יראה בתחלה, ואם כן ממאמר לא
הפך הנגע את עינו ולא פשה כלן למדין סימנו, שאם לא הפך ולא פשה טמא, כל שכן לא הפך
ופשה, ולמדנו שאם הפך עינו למראה טהור בין פשה בין לא פשה טהור הוא, ואם הפך למראה
טמא, לזכמים לא הפך עינו, ולר' יהודה הפך עינו ואינו בשרפה, אלא נגע חדש הוא ויראה
בנתחלה, ואם לא הפך עינו למראה אחר אלא שנעשה מירוק שבירוקין ומאדום שבאדומים
ירוק או אדום, זהו שפירש לפנינו והנה כהה הנגע: פחתת הוא, פי' רש"י ז"ל לשון מארה
שמסזית ומחסר, וכן אמר רש"י ז"ל אין לו את במקרא והוא ידוע בלשון רז"ל וטעמו חסרון
הוא שאירע בקרחת הנגד או בגבחתו, וזה תמה, שלמעלה כבר אמר לרעת מארה היא, ומס'
טעם לחזור ולאמרו ולשנות מלשון מארה ללשון מארה אחרת, ועוד שאינו נמאח בלשון הקדש,
גם בלשון חכמים לא נמאחו משקל פחתת, ורש"י ז"ל פי' לשון גומא, כמו באחת הפסחים,
כלומר שפלה היא נגע שמראיו שוקעין, וכן אמרו בברייתא פחתת איהו כל מארה שוקעין,
כלומר עמוקים כמזמרים: פחתת, וכסמך אפרס: בקרחתו או בגבחתו, תרגום אונקלוס ז"ל
בשחיקותיה

או בגבחתו: (נו) ואם ראה הכהן והגה כהה הנגע אחרי הכבס

רעכטען, אדער רעכטען זיי טע. (נו) זיעהעט אבער דער פריעסטער, דאס דער שאר דען דען גלאנץ פערלארען, נאכדעם ער געוואשען וואר.

אחו

תרגום אונקלוס

ר ש י

(נו) ואם הוא כהנא והוא עמיא מהתשא בחר

קרחו. שקיס ימים ומפני המדרש שהולך לגורו זה מנין לפרוזה כנגדים שהיא טהורה נאמרה קרחת ונבחת באלים

דחורו

ונאמרה קרחת ונבחת כנגדים מה להלן פרח ככלו טהור אף כאן פרח ככלו טהור לכך אמן הכתוב לאון קרחת ונבחת ולענין פירושו ותרומו זהו משמעו קרחת לאון ימים ונבחת לאון חדשים כאלו נכתב באחריותו או בקדמותו שהקרחת לאון אחרים והנבחת לאון פנים כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו' והקרחת כל שופע ויורד מן הקדקד ולאחריו כך מפורש בתורת כהנים:

באור

בשתיקותיה או בחדותיה. ופי' רש"י ז"ל דבריו קרחת לאון ימים ונבחת לאון חדשים, כאלו נכתב באחריותו או בקדמותו, שהקרחת לאון אחרים, ונבחת לאון פנים, כמו שאמר ואם מפאת פניו ימרט ראשו נבז הוא, והקרחת כל שופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, ורבי אליהו מרז"ל פי' בשם המפרשים קרחת משמע שנקרת מן המוכין שעליו שהוא יסן וזהו בשתיקותיה, ונבחת חלש שעדיין המוכין גבוהין עליו, כמו בנבחתו ה"א וחי"ת מתלפין. וראב"ע ז"ל אמר בשם הגאון שפירוש בקרחת הפאה הארת, כי בנבחת היא מפאת פני הנגד, אם כן יהיה קרח מאזור הראש, ואמר ראב"ע ז"ל שפס פירש, קורא לנגד הנגד העליון נבחת, שהוא כלפי הפנים, וכן מזורגם בלאון אשכנז (דיו רעכטע זייטע) ולד הנגד השני שהוא אזורי הנגד קרחת, כמו בקרחו שהוא אזורי הראש, וכן מתורגם כל"א (דיו אונרעכטע זייטע), והושאלו השמות הללו מקרחת ונבחת הראש, מטעם שכתב רש"י ז"ל מנביית דת"כ שהולך לגורה שיה, מניין לפרוזה כנגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת ונבחת באלים, ונאמר קרחת ונבחת כנגדים, מה להלן פרח ככלו טהור אף כאן פרח ככלו טהור, ופי' הכתוב לדעתו כך הוא, פחת לאון גומה ועומק, ואין פחת סימן למראה הנגע שדרך להיות שקוע כנגד כמו שפי' מפרשי הת"כ, דכיון שהדרך להיות אדום שנאדומים וירוק שבירקקים, והמראות הללו זוקעים הם, אין לורך להאמר, ואין זה כמו ומראה הנגע עמוק מעור בשור (פסוק ג') שלהלן יש מראה שזה ויש גבוהה כמו שפרשנו שם, ועוד אם פחת סימן מיוחד לנגעי הנגד, היה ראוי להכתב למעלה בפחלת הענין או בסוף הסגר ראשון, ועוד שלא מלאנו במשניות נגעי' פחת, גם רכינו משה ז"ל בהלכותיו לא זכרו, אבל כמו שאמר למעלה לרעת ממארת הנגע (פסוק ג"א) להבדילו ממראה עור בשר, שאין לו תרופה אלא ישרף, כן רצה להבדילו בסוף ימי הסגר שני, מנגעי עור בשר בהסגר שני, שלהלן אם לא פשה הנגע אמר וטהרו הבהן מספחת היא (פסוק ו'), ונגע נגד אם לא פשה לסוף הסגר שני ישרף, שטעם הדבר אמרה תורה פחת היא בקרחתו או בנבחתו, כלומר אני מעיד אעפ"י שלא פשה לרוחב ולארך הנגד, כיון שעמד הנגע בעיניו י"ד ימים, פשחה בעומק הנגד והו פחת היא, שאם היה נגע בנבחת הנגד כלפי פנים, פשה בקרחתו לנגד השני, ואם היה בנבחתו לנגד השני, פשה בקרחתו לנגד פנים, ולפי שאינו אלא טעם, לא זכרוהו בהלכות: (נו) וחנה כהה, לא אמר והנה הפך הנגע את עינו, לפי שנכלל הפך עינו, שנשתנה למרא' טהור, והרי הוא טהור לגמרי, אבל כהה על נגע חלוש כמו שפרשנו (פסוק ו'), ובנגעי עור בשר נראה חולשתו כשלא הפך שער לנן, או שראוהו למטה ממראה ד' מראות נגעים ולא פשה, ובאן נראה חולשתו, כשירד ממראהו הראשון שהיה ירוק שבירקקים או אדום שנאדומים, ועכשיו הוא ירוק או אדום, שאם תאמר כהה שאין לו עוד מראה ירוק או אדום, א"כ תר הנגע וטהר כמנואר למטה בענין, וכן אמרו בת"כ כהה למראה שניה, כלומר מירקוק לירוק: הבבס, לפי שעדיין

המעמד

(נו) והנה כהה הנגע אחרי הכבס אותו, להעמיד פירושו במלת הבבס, הולך הרב המנאר לעשות

תוריע יג

תרגום אשכנזי קמו

אתו וקרע אתו מן הבגד או מן העור או מן השתי או מן הערב: (נו) ואם תראה עוד בבגד או בשתי או בערב או בכל כלי עור פרחת הוא באש

דעו, זא ואלל ער איהו אוים דעם געוואנדע אדער אוים דעם לערער, אוים קעטטע אדער איינשלאג הערויכריי. סען. (נו) צייגט ער זיך הער. נאך ווידער אן דעם געוואנדע, אן קעטטע אדער איינשלאג, אדער אויך אים לעדערנען גערעטהע, זא איזט עם איין שאדען דער ווידער אוים.

תשרפנו

ר ש י

תרגום אונקלוס

(נו) וקרע אותו, יקרע מקום הנגע מן הבגד וישרפנו: (נו) פורחת היא. דבר החזר ולומח: באש תשרפנו. את כל הבגד: וסר

דחורו יתיה ויבוע יתיה מן לבושא או מן משכא או מן שתיה או מן ערבא: (נו) ואם תחזוי עוד בלבושא או בשתיה או בערבא או בכל מאן דמשך סגיא היא בנורא הוקדיניה

ב א ו ר

הנגע במקומו, והכנס לא הועיל, אלא אחרי שכנסו אותו, כהה הנגע מאליו, שאילו פעלו הכנסים היה לו לומר והנה כהה הנגע אשר כנס, אבל אחרי הכנס משמעו: ואחר הכנס כהה, שאילו הועיל הכנס היה מעביר הכתם לגמרי כמו שזכר בסוף הענין, ועוד אפילו העמידו הכנסים על מראה שני, עדיין הכתם בו ומקומו נקרע ונשרף והוא כאילו לא כנס כלל, לכן הורכבה המלה גם בפסוק זה, ומטעם שאמרנו (פסוק נ"ה): וקרע אהו, יקרע מקום הנגע מן הבגד וישרפנו מפי' רש"י ז"ל, וכן הוא בת"כ שאמרו יכול יקרע בו קרע קטן לקיים מלות קריעה, ת"ל אותו, כלומ' בלו, יכול ישפלו ויניחנו במקומו, כלומר יכול אחר שקרעו יתפרנו וישלכנו עם הבגד, ת"ל מן הבגד, שהוא מובדל ממנו, יכול ישליך את הקרעים לאשפות ת"ל באש תשרפנו את אשר בו הנגע לימד על הקרעים שטעוין שרפה, כלומר גם הקרע הזה יש בו נגע, וטעוין שרפה, והכו פשט הכתוב וכן פי' רש"י ז"ל תחלה אמר באש תשרפנו, וסר ופי' כיכד, שאם כהה יקרע לבד מקום הנגע וישרפנו, ואם חזר עוד ישרוף כל הבגד: (נו) ואם חראה עוד, משמע במקומה, ולפי שנקרע מקומה הראשון מן הבגד, אמרו חכמים שטולה על מקום הקרע מטלית, ויש אומרים שאינו לריך: בבגד, אע"כ שטולה במקומה מטלית, אם חזר הנגע באיזו מקום שהיה בבגד, הרי הוא פורחת וישרף: פרחת הוא, דבר החזר ולומח, מפי' רש"י ז"ל, ואעפ"י שלא פחתה יותר משיעור הנגע שקרע, קרויה פורחת, וכן אם היה הקרע נגע ירקרק והפורחת אדם או להפך עמא וישרף הבגד, ואל תאמר נגע מדש הוא ויסגר, אלא פורחת היא, שהלרעת הראשונה שנבגד עודנ' פורחת והנגע שנראה עתה מן הישן העמא הוא וישרף, ופורחת ש

ה מ ע ר

לעשות לו פה מסעד, אך העמודים אשר עליהם נשען פירושו ירושכו מאוד, כי מה שאמר אחרי הכנס משמע שהכנס לא הועיל לו אך מעלמו נשתנה, לא ידעתי איך זה במשמעותו (אם לא נאמר שהרז ז"ל דרש מלת אחרי על הריוחוק וזה רחוק), וכבר נודע שכל זמן שהבגד לח, לא נוכל להכיר אם כהה הנגע או לא, עד לאחר הניגוב, ואם הכנס היה ללא הועיל מדוע לותה פתורה בו? ומה שאמר ועוד שאפילו העמידו הכנסים על מראה שני וכו' לא זכיתי להבין, כי מה לנו אם מקומו נשרף, עכ"פ הועיל הכנס כי כהה הנגע, ועל ידי זה הויל את יתר הבגד.

וככס

תשרפנו את אשר בו הנגע: (נח) והבגד או השתי או הערב או כל כלי העור אשר תכבס וסר מהם הנגע וכבס שנית

בלהעט: זה מוסט הוא דאן שטיק, ווארין דער שארען איזט, פערברענגען. (נח) דאן געוואנד, דיא קעמטע, דער איינשלאג, אדער דאן לע. דערנע גערעטהע, וועלכעס מאן געוואשען, אונד דער שארען איזט אויסגעגאנגען.

וסדר

לו קיי

ואלל נאכמאחלס געוואשען ווערדען, אונד ריין ויין.

תרגום אונקלוס

רש"י

יתרו ביה מכתשא: (נח) ולבושא או שתא או ערבא או כל מאן דמשך די ירחור ויעדי מנהון מכתשא ויצטבע תנוונת וידפי:

(נח) וסר מהם הנגע. אם כשכנסו בטבילה על פי בהן סר ממנו הנגע לנמרי: וכבס שנית. לשון טבילה תרגום של כבוסין שפירשה זו לשון ליבון ויתחזור חץ מזה שאינו

דא

באור

שב על והבגד כי יהיה בו נגע לרעת (פסוק מ"ז), וכן ואס פרוז תפרח הרעת (פסוק י"ב), כלומ' נגע זו לרעת פורחת היא וכן ואס תראה עוד, כי דמה הנגע שבגד זה למטה פורח, לכן אעפ"י שקרע מקום הנגע מן הבגד, שראו שבגד עדיין פורח, ולכן טעין שריפה, וכן קרא נגע החזור בבית, שנאל' ואס יאזב הנגע ופרח בבית אחר חלץ את האנשים וגו' לרעת ממארת הוא בבית עמא הוא (לקמן י"ד מ"ג ומ"ד), ולריך נתיבה, וכן הבגד לריך שריפה, והשכל מורה עליו שהרי נגע הראשון עורנו בטלאי הנקרע, וא"כ הסורח פסיון הוא, ואס' בשבוע ראשון היה טעין שריפה כמו שנא' למעלה (פסוק נ"א ונ"ב), וא"כ באש תשרפנו הנאמר כאן, אינו שבעל האקים הסורח, אלא על הבגד כלו: אח אשר בו הנגע, הבגד או השתי או הערב או כל כלי העור, ורבותינו אמרו מלמד גם על הקרעים שטעוין שריפה, וכמו שפרשנו (פסוק נ"ו), לא כראש"ב ז"ל שכתב אחר שאמר תשרפנו, באה בי מקום הנגע לבדו ישרף, ולדבריו יאמר באש תשרף את אשר בו הנגע, אבל תשרפנו שב על הבגד, אבל על וכבסו את אשר בו הנגע וסה דרשו וכבסו מן הבגד עמו לא הבגד כלו וכמ"ס (פסוק נ"ד): (נח) תכבס, בסוף ימי הסגר ראשון שילוח הכהן לכבסו, אם כשכנסו סר ממנו הנגע לגמרי, ולפי שהועיל הכיבוס לא הורכבה המלה: וכבס שנית, פי' רש"י ז"ל לשון טבילה, תרגום של כבוסין שפירשה זו לשון ליבון ויתחזור חץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו וילטבע וכן כל כבוסים בגדים שהן לטבילה מתורגמין וילטבע, וכן אמרו בת"כ, השניה לטהרו, והראשונה להסגיר את נגעו, ולדעתו ששהוא ללבן שפושין ע"י סממנים, נזכר בפירשה ההפך, המורה על פועלים אמכעיים, וכאן שהוא לטהרה אמר וכבס בפועל, והלבון הוא להעביר בתמים בסממנים, וכשבגד לבן בא בתמים, אצ"פ"י אלא יכבס בגתה ובנרית, ע"י שפשוף לבד מתלבן ג"כ קלת משאורותיו ומזוהמתו, לכן כל טבילה

המעמר

(נח) וכבס שנית, לשון רש"י: לשון טבילה, תרגום של כבוסין שפירשה זו לשון ליבון ויתחזור חץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול לכך תרגומו וילטבע, וכן כל כבוסים בגדים שהן לטבילה מתורגמין וילטבע עכ"ל, פירוש, היבא שהבגד בעצמו טעין טבילה, תרגומו וילטבע, כי הוראת כבס בארמית כמלת טבל בעברית, וכן תרגום ירושלמי וטבלתם בדם ותכבסו בדמא. ומן התימא על המתורגמן אלא השגיה כלל על החילוק האמתי הזה, וכתב בדרך כלל, כבוס מתורגם פסע כלשון חזור ופסע כלשון כבס, ולא הכדיל בנייהם כמאומה, האף שהכתיב תרגום ירושלמי הג"ל. (מפי יד ידי ד"ו)

וטהר: (נט) זאת תורה נגע צרעת בגד הצמר או הפשתים או השתי או הערב או כל בלי עור לטהרו או קטמאו: פ

(נט) דיעוים איזט דיא פער ארדנונג פאם שאדען דעם אויסזאטצעס, אין וואללען אדער ליינען געוואנד, אין קעטטע, אדער איינשלאג אדער אין אללערלייא לעדער. נען גרעטהע. וויא ער פיר ריין אדער אונריין צו ערקלעהרען איזט.

יד (א) וידבר יהוה אל משה לאמר: (ב) זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן: (ג) ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע

יה (ב) דער עוויגע שפראך צו משה, וויא פאלגעט: (ג) דיעס זאלל דיא פער ארדנונג פיר דען אויסזעטציגען זיין, ווען ער וויעדער ריין ווירד: ער זאלל פאר דען פריעסטער געבראכט ווערדען, (ג) נעהמליך דער פריעסטער געהט דיניוס, אויסערהאלב דעם לאגערס זיהעט דער פריעסטער נון, דאס דער

חרגום אונקלוס

ר ש י

(נט) דא אוריחא דמכתש סגירו לבוש עמר או כיתנא או שחיא או ערבא או פל מאן דמשך לדכאותיה או לסאבותיה: יד (א) ומליל יי עם משה למימר: (ב) דא תהי אוריחא דסגירא ביומא דדכותיה

שאינו לבנון אלא למבול לכך חרגומו וילטבע וכן כל בנזים בגדים שהן לטבילה מתורגמין וילטבע: יד (א) זאת תהיה תורת וגו' מלמד שאין מטלילין אותנו בלילה: (ב) אל מחוץ למחנה. חוץ לג' מחנות אנשלת סס בימי

ויהיחתי לוח כהנא: (ג) ויפוק כהנא למברא למשריחא ויחזי כהנא והא אחסי מכתש סגירוחא

ב א ו ר

טבילת בגדים נקרא כנוס, ולכן חרגומו וילטבע, כי וטבל חרגם ויטבול: (נט) זאת תורה בגמר דיני לרעת עור בשר וחכיריהן לא אמר זאת תורה, לפי שלא נפסק הענין כלו, שעוד לריך לכתוב דיני טהרה בפרישה הסמוכה, אבל לרעת הבגדים שגמר משפטם בענין, שאין בהן אלא טהרה וטבילה או שריפה באש, לכן אמר זאת תורה וגו' לטהרו או לעמאו, כלומר הכל אמרתי לך כל דיני טהרתן, וכל דיני טומאתן, לא חסר דבר: בגד הצמר, של בגד הצמר, ובפי' ראב"ע ז"ל ארבע סמוכים יש, ובמקרא חמשה גבורי חיל מלאכת עבודת בית (ד"ה א' ט' ג'), וכולן סמוכי' אל השם שהוא סומך לכל הנוסלים:

יד (ב) חורת המצרע ביום טהרתו, התורה האמור' בפרישה שלמעלה היא לימי הסגרו והחלטו, וזאת תהיה תורת המכורע ביום טהרתו: ביום טהרתו, ביום שיראה שנשתנה נגעו: והובא, פרשתיו (פר' י"ג ב'): (ג) ויצא הכהן, לפי שהמכורע יושב בדד מחוץ למחנה, פעמים שמרחיק כמה פרסאות מן העיר למטות לו מושב בימי חלוטו, ואין הכהן חייב ללכת אליו, אלא והובא אל הכהן, המכורע בא עד לפני שער העיר, ולפי שאסור עדיין ליכנס אל המחנה, לריך הכהן ללכת אליו ולעשות כמפורש בענין, והוא וילא הכהן וגו': מחוץ למחנה. מחנה ישראל, שהמכורע משתלח חוץ לשלש מחנות, כמו שאנינו (כלים פ"א ז') עיירות המוקפות חומה מכורע משתלח מהן: וראה הכהן, יתבונן בנגע ובסימניו: ויחנה, כשיתברר לו שקרא בדברי הכורע שהובא אליו, שנרפא הנגע, וכן כל והנה לדעתי